

L'ús de la matèria

Pintures murals i dibuixos sobre teatre fet a Catalunya
per homenatjar Manuel de Pedrolo

Exposició de Mariona Milla

EXPOSICIÓ

L'ús de la matèria. Pintures murals i dibuixos sobre teatre fet a Catalunya per homenatjar Manuel de Pedrolo.
Exposició de Mariona Millà.

Idea: Adelais de Pedrolo

Comissariat i disseny: Carme Bergés

Muntatge: Museu Comarcal de Cervera,
amb el suport de Serveis Municipals de la Paeria de Cervera

Emmarcacions: Emmarcats Puigrefagut

Prèstec: Mariona Millà i Adelais de Pedrolo
(retrat paper Manuel de Pedrolo)

Assegurança: Axa Art

Amb el patrocini de: 7lletres. El premi literari i més coses

Exposició del 30 de maig al 15 d'agost de 2011

Museu Comarcal de Cervera

c. Major, 115

25200 - Cervera

museu@museudecervera.cat

www.museudecervera.cat

CATÀLEG

Amb el patrocini de: Fundació Privada Manuel de Pedrolo
c. Nou, 57
17200 – Palafrugell (Girona)
www.fundaciopedrolo.cat

© de l'edició, Museu Comarcal de Cervera i Fundació Privada
Manuel de Pedrolo
© dels textos, els autors
© dels quadres i dibuixos, Mariona Millà

Coordinació: Carme Bergés. Museu Comarcal de Cervera
Disseny i maquetació: Anna Domenjó. Íntegrum
Fotografies: Jordi Balcells. Íntegrum
Correcció: Servei Comarcal de Català de la Segarra
Imprimeix: Íntegrum
Dip. Leg.: L-492-2011
ISBN: 978-84-938838-0-5

L'ús de la matèria

Pintures murals i dibuixos sobre teatre fet a Catalunya
per homenatjar Manuel de Pedrolo

Exposició de Mariona Millà

vint-i-cinc versos per a la Mariona

vint-i-cinc versos per a la Mariona

Del cos, no gaire clar, captura l'ull
el feixuc aldarull d'una feblesa
que l'ànima, sotmesa al bru ferment
de carn i pensament, ara transforma
perquè sigui la norma transgressió.

La mà busca replans en nords obscurs
que ara abaten els murs davant qui els mira
i descarat estira a camp obert
l'absorbent desconcert que a tots aplega
quan la sang ens ofega, dura i vespral.

És un joc atordit d'algues vermelles,
de solcs partits per relles que alcen perfums
entre l'ombra i les llums d'una abraçada
desfeta i recobrada mil cops i més
mentre els llavis només són el preludi.

La fractura del ser aquí s'instala
amb fulgors de bengala, s'aprofundeix
amb temporals de bleix i, tots dos lúdics,
l'home i la dona, impúdics, combaten lents
o amb presses desbordades, fins al silenci...

L'ull, els dits, els fan seus, eterns potser,
en l'instant que vol ser quan es prepara
i els trasmuda la cara, o quan ja són
en el moment que els for o quan, ja lassos,
han trencat tots els llaços, si no és amor.

Manuel de Pedrolo
Octubre 1989

Pedrolo-Millà

o la recerca constant, la força de viure, l'art del prestidigitador ...

Des que el 2006 s'inaugurava el certamen 7lletres. El premi literari i més coses, promogut pel Consell Comarcal de la Segarra, el Centre Municipal de Cultura i la Fundació Privada Manuel de Pedrolo, el Museu Comarcal de Cervera ha anat participant-hi amb una o altra iniciativa d'objectiu comú: el coneixement i reconeixement de la figura de Manuel de Pedrolo.

Un autor polièdric¹ que va moure's per disciplines diverses en una recerca constant d'una expressió total que ajudés a entendre i a comprendre la naturalesa humana (o bé a acceptar la impossibilitat d'aconseguir-ho). De les més conegudes obres narratives a la més desconeguda incursió dins la poesia concreta² o a la menys prolífica obra teatral que ara, en aquesta nova exposició, volem reivindicar a través dels quadres sorgits de la mà ferma i la força vital d'una altra autora: Mariona Millà.

Manuel de Pedrolo va escriure l'octubre de 1989 *Vint-i-cinc versos per a la Mariona*, un poema que deixa veure de forma magistral no només el pensament convuls de l'escriptor, sinó també i sobretot la fortesa i vitalitat de l'obra de la pintora i, diria, la sintonia entre ambdues trajectòries i el respecte d'un per l'altre.

I així, com per art de màgia, gràcies a un joc il·lusiónistea propi de la nissaga Millà³, es crea un lligam entre ambdós noms que ara nosaltres aprofitem com a nus central de l'exposició per anar, però, més enllà.

L'exposició reproduceix el títol d'una obra teatral escrita per Manuel de Pedrolo el 1963: *L'ús de la matèria*, i que Mariona Millà va plasmar sobre tela el 1978 amb la força expressionista que caracteritza tota la seva obra i que tradueix en formes plàstiques, directes i contundents, el concepte angoixant que domina l'obra teatral de Pedrolo.

Una simbiosi perfecta que esdevé el tret de sortida del que serà un recorregut per bona part del teatre fet a Catalunya i il·lustrat, interpretat i redimensionat per l'artista Mariona Millà.

L'exposició es construeix a partir de 5 àmbits temàtics. El primer espai està dedicat exclusivament al **Manuel de Pedrolo dramaturg** i és on trobarem,

detall Manuel de Pedrolo (pàgina següent)

entre d'altres, un retrat inèdit de l'autor que Millà ha fet de forma expressa per a aquesta ocasió. Un retrat ple de força on cada pinzellada té un sentit essencial i d'affirmació de la personalitat de Pedrolo que tan bé connecta amb l'expressivitat i la llibertat creativa de la pintura.

El segon àmbit té com a protagonistes els autors teatrals i hi trobarem representats una part important dels nostres referents: Àngel Guimerà, Santiago Russiñol, Josep Maria de Sagarra, Mercè Rodoreda, Lola Anglada, Pere Calders, Salvador Espriu, M. Aurèlia Capmany, Miquel Martí i Pol, Joan Brossa, Josep Maria Benet i Jornet, entre d'altres. També hem volgut dedicar un espai als personatges, la trajectòria professional dels quals, tot i no ser autors pròpiament teatrals, està íntimament lligada a les arts escèniques com a historiadors, directors, traductors, promotores i actors. És el torn de noms fonamentals com Ricard Salvat, Xavier Fàbregas, Maryse Badiou, Guillem Jordi Graells, Hermann Bonnin, Joan Maria Gual, Feliu Formosa, Jordi Coca, Marta Millà, Josep Maria Flotats, Anna Guell, Josep Maria Pou, Enric Majó i, per completar la relació, el polític de la família Millà amb els retrats del rebesavi, besavi, avi, pare i germà de la pintora; tots ells llibreters i editors de llibres de cultura popular catalana, d'obres de teatre i arxivers teatrals des de finals del segle XIX fins a l'actualitat⁴.

Segueixen els àmbits dedicats a l'obra teatral i el procés creatiu on trobem una llarga relació de títols i d'actors i actrius de reconegut prestigi de l'escena catalana, representats en forma d'esbossos i apunts del natural realitzats durant els assajos i funcions en públic, i quadres més elaborats amb textures innovadores. Des de les obres representades de Pedrolo com *Homes i no l'ús de la matèria a 30 d'abril* de Pere Quart, *La filla del Carmesi*

de Josep Maria de Sagarra, *Accions de la Fura dels Baus, Glups!! i el Mikado* de Dagoll Dagom, *La flauta màgica* de Mozart, Teatre Lliure, *La nit de Comediants, La desaparició de Wendy* de Benet i Jornet o les obres *Okupes al Museu del Prado* d'Alberto Miralles i *La jungla de la ciutat*, de Bertolt Brecht, dirigides per Ricard Salvat, gran amic de la pintora el qual va demanar-li en nombroses ocasions el seu ajut per visualitzar i dissenyar decorats i figurins. Tanca l'exposició l'apartat d'homenatges. Es tracta de 5 murals de gran format pintats per commemorar els 15 anys de Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya al Teatre Romea, dirigit per Domènec Reixach i que esdevenen autèntiques lloances a l'autor, al director, a l'actor, a l'escenografia, vestuari i maquillatge i, per descomptat, al públic, imprescindible perquè qualsevol espectacle tingui sentit. I per espectacle entenem totes i cadascuna de les obres representades en aquesta mostra, però també la pròpia exposició que es planteja com a pur espectacle visual i dels sentits.

Una exposició d'art sobre art. La pintura de Mariona Millà investiga sobre la condició humana, explora els sentiments i les contradiccions que donen sentit a la nostra existència amb un llenguatge tan viu que a vegades ens fa mal i a vegades ens acarona, però que sempre ens interroga. Textures que ens envaeixen, pinzellades fermes, colors rotunds i iconografies contundents. Talment com les representacions teatrals que ella il·lustra i que són, també, pura reflexió sobre els altres i sobre nosaltres mateixos.

Carme Bergés Saura

Directora del Museu Comarcal de Cervera

¹ Fem referència a l'exposició que va tenir lloc del 30 de maig al 5 d'octubre de 2008 al Museu Comarcal de Cervera amb el títol *Pedrolo polièdric. Caricatures i retrats de Manuel de Pedrolo*, sota el comissariat de Xavier García.

² El 2006, el Museu Comarcal de Cervera va organitzar una exposició la qual, sota el títol *Manuel de Pedrolo... o la paraula feta imatge. Recull de poesia concreta*, intentava donar llum sobre aquesta faceta menys estudiada i coneiguda de l'autor.

³ L'erència familiar de la Mariona Millà està dominada per l'emprenedoria de les arts escèniques. Alguna cosa hi ha a l'ADN d'aquesta família que explica la primera professió del rebesavi Melcior Millà Castellnou (1830-1906), el prestidigitador que enceta una niassaga vinculada estretament i de forma contínua al món del teatre català. El seu fill, Lluís Millà Gàcio (1865-1946), va ser actor, autor i editor teatral i va iniciar la històrica llibreria al carrer de Sant Pau, núm. 21 de Barcelona, fonamental en l'edició de textos teatrals i de cultura popular. Una vocació que continuarà fidelment Àngel Millà Navarro (1890-1975), després el seu fill, i pare de la Mariona, Lluís Millà Reig (1921-2005) i, actualment, el seu germà Lluís Millà Salinas. Per aprofundir en la trajectòria de la família Millà i el paper jugat per la seva editorial i llibreria vegeu Joan Samsó, *La cultura catalana: entre la clandestinitat i la represa pública (1939-1951)*, vol. II, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995, p. 337-346

⁴ Vegeu nota anterior

L'autenticitat d'uns traços transgressors i vitalistes

Aquesta exposició pictòrica de Mariona Millà és un testimoni viu d'homenatge -en totes les seves facetes- al món del teatre des dels seus orígens fins avui. El director teatral i catedràtic d'arts escèniques de la Universitat de Barcelona, Ricard Salvat, tota una autoritat en aquest món, i que llàstimosament vam perdre recentment, va dir de la seva obra que "és art dintre de l'art". La mateixa autora ha escrit en alguna ocasió que la seva creació sobre l'art escènic és per damunt de tot "un homenatge al món del teatre fet o representat a Catalunya", món al qual ha dedicat bona part de la seva obra i de la qual podrem admirar una amplia selecció en aquesta exposició al Museu Comarcal de Cervera. Aquest homenatge permanent al teatre porta per títol "L'ús de la matèria".

La força creadora de Mariona Millà amb extensa trajectòria de gairebé quaranta anys es divulga a Europa i en col·leccions per Estats Units i el Japó i recull temàtiques ben diverses, la majoria amb un fort component social. L'homenatge al món dramàtic que avui ens ocupa recull el teatre universal (des de Shakespeare i Molière fins a la cultura i la festa popular com els bestiaris mediterranis).

A l'obra de Mariona Millà trobem des dels petits dibuixos com ara *Tirant lo Blanc* de Joanot Martorell representat al Teatre Romea, fins a les 4 grans pintures murals pintades per a commemorar els 15 anys de Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya, també al Teatre Romea, dedicats a l'escenografia, al vestuari, als actors, als autors i al públic que tampoc pot mancar-hi. Un homenatge, doncs, a tots i cadascun dels components teatrals.

Com qui no vol la cosa, un joc de paraules ha volgut que s'esdevingués una casual coincidència. L'ús de la matèria -el títol de l'exposició- és, a la vegada, el títol d'una de les obres teatrals de Manuel de Pedrolo, al qual l'autora ha volgut homenatjar i que per a l'ocasió ha pintat un retrat a tamany natural de l'escriptor segarrenc. Continuem jugant amb les paraules i podem dir que amb l'ús de la matèria manipulem i fem ús de diversos elements com les pintures matèriques, les teles i suports de fusta, els pinzellats i eines de tall... amb què Millà treballa la seva obra pictòrica, visió dels escenaris, dels vestuaris, dels actors... de tot el que envolta i conforma l'essència del teatre.

Els seus muntatges, d'una enorme expressivitat, amb obres de colors càlids i traços contundents, van sovint acompanyats d'altres disciplines artístiques i de textos de presentació del seu treball per part d'autors que són personalitats rellevants dins de la cultura catalana i europea. Si calgués qualificar l'obra i trajectòria de Mariona Millà en una paraula, tasca complexa i arriscada de caure en la simplificació, aquesta podria ser la d'autenticitat. De traços gruixuts i gestos desesperats, Millà pinta allò que veu i sent, s'expressa en un llenguatge que surt de les seves entranyes, descarnat i nu. Ens trobem, doncs, davant d'una obra autèntica, única.

Podríem trobar similituds en l'extensa trajectòria de Mariona Millà i en l'obra dramàtica pedroliana, cadascú, obviament, dintre de les respectives disciplines. De les diverses etapes en què podríem dividir el teatre pedrolí, en té una de ben sòlida, a la segona meitat dels anys cinquanta, que és una reflexió sobre alguns aspectes fonamentals de l'existència humana. L'obra de Pedrolo esdevé una constant transgressió a la lògica quotidiana. S'interroga

sobre la condició i solidaritat humanes, tracta sobre el conformisme davant la realitat, l'afany de revolta i de la seva dificultat. S'interessa en la recerca del coneixement i ens parla sobre la incomunicació, la mort i la transcendència. Expressa un continu culte al raonament, a allò que ens fa veritablement humans i autèntics. Exactament com el sentiment que destil·la l'obra de Mariona Millà, d'una estètica del tot original que podem emmarcar dins d'un nou expressionisme, però ben arrelat a la seva essència i vitalitat mediterrànies.

Si els personatges pedrolians s'endinsen en conflictes ideològics que els fan suportar situacions angoixants que exacerben les contradiccions; amb Mariona Millà trobem paisatges de solitud i mort, també d'amor i violència. Temàtica urbana descarnada i crua, elements igualment recurrents en l'obra pedroliana. Pinzellades dures i elements plens de contrastos. Cal remarcar que a tots dos autors se'ls mostra un món amb tota la seva complexitat, fet de lluita constant i conflictes. Dur i descarnat, sí, però que a la vegada pot esdevenir d'una gran sensibilitat. Vitalista.

Josép Poveda

Vicepresident de la Fundació Privada Manuel de Pedrolo

Balletjor de la vida

En l'obra pictòrica de Mariona Millà sempre hi ha diversos plans de significat. A les seves teles, siguin de la temàtica que sigui, generalment hi podem veure tant la vida animal com la social, i també com ens amaguem darrere els diferents rols que tenim assignats. Efectivament, hi ha animalitat, festa, disfresses, màscares, vergonya, exhibicionisme, sexe, violència i amor. Tant és si ens endinsem en el bestiari com si entrem en el món de l'hedonisme. En un cas veiem pollastres que ballen, i en l'altre se'ns mostren tendres entre-gues amoroses o jocs a tres. Les sèries de mitologia són igualment propícies a ensenyar-nos la cara oculta de la humanitat.

Però també hi ha paisatges nocturns, tenebrosos, on s'insinua la latència del perill, paisatges que tenen la cara de la solitud i la tristesa, i que encarnen la mort temporal dels moments sense llum. I en algunes teles de temàtica urbana apareix el món de la prostitució, que l'artista va conèixer en la seva infantesa i la primera joventut ja que la família Millà tenien, i tenen, una gloriosa llibreria de teatre en ple barri Xino. Les dones que esperen mig nues al carrer, les velles fumadores i borratxes, les que es mostren com una mercaderia assegudes en uns tamborets alts, els clients de tota mena que semblen vius i morts alhora... En res de tot això no hi ha condemna moral. L'artista ens mostra la vida tal com la veu, jo diria que ens mostra fins i tot el seu goig per la vida que veu.

Aquests mons de Mariona Millà gairebé sempre són pintats amb colors violents, contrastats, amb pinzellades dures, i amb característiques formals que remeten a una mena d'expressionisme atemporal que ens mostra el món en carn viva, obert en canal, esventrat, batent-se en una lluita essencial i primigenia. Hi ha gruixos considerables de pintura, hi ha contrastos cromàtics estudiadament buscats, i també hi ha aquella bellesa de la lletja de què parlava Palau i Fabre i que Umberto Eco ha estudiat meravellosament bé a *Storia della bruttezza*. Per a Eco, en l'art hi ha magnífiques manifestacions de lletja, d'apocalipsis, d'infern, i hi ha diables, monstres i obscenitat. Hi ha satanisme i sadisme, aspectes sinistres i, efectivament, coincidint amb Palau i Fabre, veu una unió fecunda entre avantguarda i lletja. En aquest sentit, ens recorda alguns precedents de finals del segle XIX, com per exemple les teles de James Ensor, on conviuen les màscares, les bacanals, la vida, la mort, la bogeria, l'excés i la tendresa. I també podem pensar en el millor Edvard

Munch, en el món absolutament inquietant de Franz von Stuck, en la Pesta o les Sirenes boges d'Arnold Böcklin, i, mirant encara més enrere, en el delirant Heinrich Füssli, en l'inefable Gaetano Zumbo i un etcètera interminable d'artistes que ens van avançar la modernitat a través del lleig.

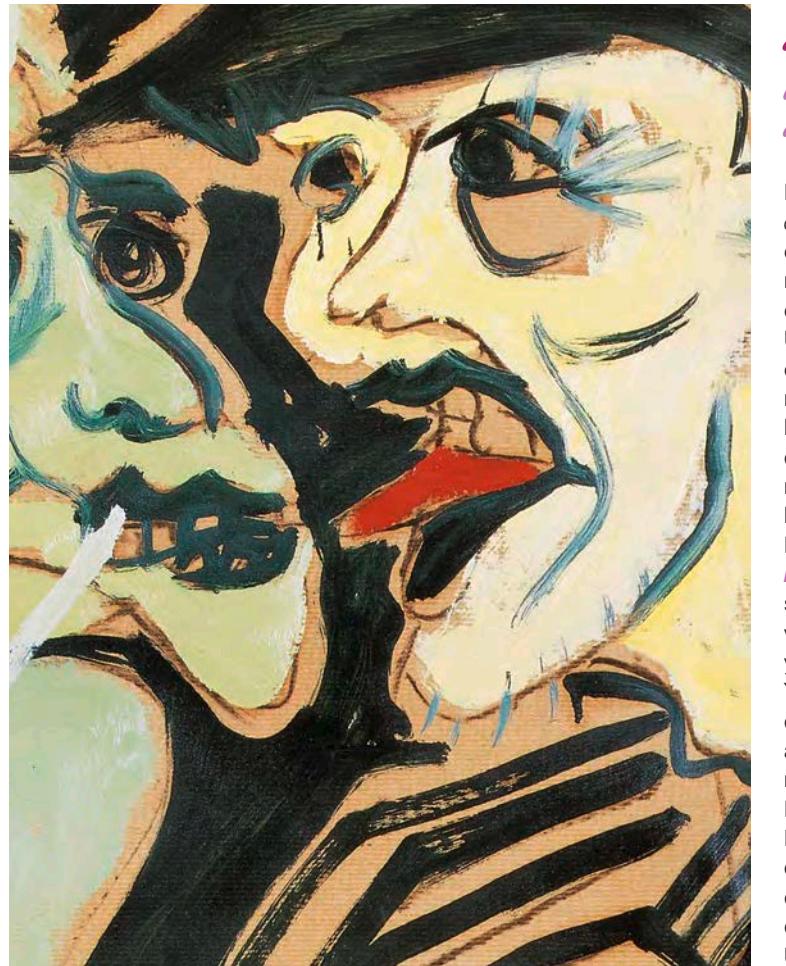
L'art no ha de ser necessàriament agradable i mai no ha de ser tranquil-litzador. L'art és una manera de veure el món, una manera de retrobar-lo essencial i cru. L'art, no ho oblidem, tota mena d'art, és una mimesis que ens interpreta per interrogar-nos, que ens fa preguntes essencials amb aparent senzillesa. El teatre, per exemple –un món que Mariona Millà també coneix bé per tradició familiar i al qual ha dedicat una gran quantitat d'obres, una part de les quals ara s'exposen–, té exactament aquesta funció: mostrar-nos el món, la societat, els conflictes humans i les lluites titàniques amb allò que no entenem, demostrar-nos tot això de tal manera que sigui factible transitar de l'anècdota a la categoria sense pensar-hi.

Els actors i les actrius, acolorits per reflectors potents que els tenyeix de vermell o de blau, que els posa en primer pla amb un canó de llum blanca, o que els oculta darrere una cortina fosca, no fan més que referir-se a la vida des de la mentida evident, fent veure el que no són, disfressant-se i exagerant. Les màscares, els moviments i les ganyotes, els crits i els silencis, se sumen, s'acumulen i s'orquesten per oferir-nos la gran simfonia que floreix en un escenari generalment petit. De Grècia a les provatures més noves, de les imprecacions secretes i els suggeriments tímids fins a les meravelloses propostes encara recents de Pina Bausch, el teatre seriós, el teatre de sempre, ens ofereix una finestra que dóna a la veritat del misteri.

Quan Mariona Millà pinta homes amb barrets acolorits i escenes de zoofilia, quan ens mostra ballarines nues i aparentment enfollides, quan s'apropa a Pedrolo o a una festa popular, quan opta pel vermell de sang que gairebé regalima, o quan retrata els rostres dels homes i les dones del món de l'escena, sempre està fent el mateix servei: explicar-se ella mateixa i, de passada, com aquell que no fa res, assenyalar què és essencial pels humans. És a dir: ens indica que vivim a mig camí del cel i de l'infern.

Jordi Coca

Escriptor i Membre del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

detail cartell A la jungla de les ciutats

Pedrolo - Millà

*o la búsqueda constante, la fuerza de vivir,
el arte del prestidigitador...*

Desde que en el 2006 se inauguró el certamen *7lletres. El premi literari i més coses*, promovido por el Consejo Comarcal de La Segarra, el Centro Municipal de Cultura y la Fundación Privada Manuel de Pedrolo, el Museo Comarcal de Cervera ha ido participando en él con alguna iniciativa de objetivo común: el conocimiento y reconocimiento de la figura de Manuel de Pedrolo. Un autor poliédrico¹ que se movió por disciplinas diversas en una búsqueda constante de una expresión total que ayudara a entender y a comprender la naturaleza humana (o bien a aceptar la imposibilidad de conseguirlo). Desde las obras narrativas más conocidas hasta su más desconocida incursión en la poesía concreta² o su menos prolífica obra teatral que ahora, en esta nueva exposición, queremos reivindicar a través de los cuadros surgidos de la mano firme y de la fuerza vital de otra autora: Mariona Millà.

Manuel de Pedrolo escribió en octubre de 1989 *Vint-i-cinc versos per a la Mariona*, un poema que deja entrever de forma magistral no sólo el pensamiento convulso del escritor sino también, y especialmente, la fortaleza y vitalidad de la obra de la pintora y, diría, la sintonía entre ambas trayectorias y el respeto mutuo.

Y así, como por arte de magia, gracias a un juego de ilusionismo propio de la estirpe Millà³, se crea un vínculo entre los dos nombres que ahora nosotros aprovechamos como punto central de la exposición para ir, por supuesto, más allá.

La exposición reproduce el título de una obra teatral escrita por Manuel de Pedrolo en 1963: *L'ús de la matèria*, y que Mariona Millà plasmó sobre tela en 1978 con la fuerza expresionista que caracteriza a toda su obra y que traduce en formas plásticas, directas y contundentes el concepto angustiante que domina la obra teatral de Pedrolo.

Una simbiosis perfecta que se convierte en el pistoletazo de salida de un

detail cartell Okupes al Museu del Prado

¹Hacemos referencia a la exposición que tuvo lugar del 30 de mayo al 5 de octubre del 2008 en el Museo Comarcal de Cervera con el título *Pedrolo políedric. Caricatures i retrats de Manuel de Pedrolo*, comisariada por Xavier García.

²En el 2006, el Museo Comarcal de Cervera organizó una exposición que, con el título *Manuel de Pedrolo... o la paraula feta imatge. Recull de poesia concreta*, intentaba arrojar luz sobre esta faceta menos estudiada y conocida del autor.

³La herencia familiar de Mariona Millà está dominada por la huella de las artes escénicas. Hay algo en los genes de esta familia que explica la primera profesión del tatarabuelo Melcior Millà Castellinou (1830-1906), el prestidigitador que da comienzo a una estirpe vinculada estrechamente y de forma continua al mundo del teatro catalán. Su hijo, Lluís Millà Gàcio (1865-1946), fue actor, autor y editor teatral, además de fundador de la histórica librería de la calle Sant Pau, n.º 21 de Barcelona, fundamental en la edición de textos teatrales y de cultura popular. Una vocación que continuó fielmente Àngel Millà Navarro (1890-1975), después su hijo, y padre de Mariona, Lluís Millà Reig (1921-2005) y, actualmente, su hermano Lluís Millà Salinas. Para profundizar en la trayectoria de la familia Millà y en el papel desempeñado por su editorial y librería, véase: SAMSÓ, JOAN. La cultura catalana: entre la clandestinitat i la represa pública (1939-1951), vol. II, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995, p. 337-346.

⁴Véase la nota anterior.

recorrido por buena parte del teatro hecho en Cataluña e ilustrado, interpretado y redimensionado por la artista Mariona Millà.

La exposición se construye a partir de cinco ámbitos temáticos. El primer espacio está dedicado exclusivamente al **Manuel de Pedrolo dramaturgo** y es donde encontraremos, entre otros elementos, un retrato inédito del autor que Millà ha realizado expresamente para esta ocasión. Un retrato lleno de fuerza donde cada pincelada tiene un sentido esencial y de afirmación de la personalidad de Pedrolo que tan bien conecta con la expresividad y la libertad creativa de la pintura.

El segundo ámbito temático tiene como protagonista a los **autores teatrales** y allí encontraremos representada a una parte importante de nuestros referentes: Àngel Guimerà, Santiago Rusiñol, Josep Maria de Sagarra, Mercè Rodoreda, Lola Anglada, Pere Calders, Salvador Espriu, Maria Aurèlia Capmany, Miquel Martí i Pol, Joan Brossa y Josep Maria Benet i Jornet, entre otros. También hemos querido dedicarle un espacio a los personajes que, aunque no son autores teatrales propiamente dichos, cuentan con una trayectoria profesional íntimamente ligada a las artes escénicas como historiadores, directores, traductores, promotores y actores. Es el caso de nombres fundamentales como Ricard Salvat, Xavier Fàbregas, Maryse Badiou, Guillem-Jordi Graells, Hermann Bonnín, Joan Maria Gual, Feliu Formosa, Jordi Coca, Marta Millà, Josep Maria Flotats, Anna Güell, Josep Maria Pou, Enric Majó y, para completar la relación, el políptico de la familia Millà con los retratos del tatarabuelo, el bisabuelo, el abuelo, el padre y el hermano de la pintora, todos ellos libreros y editores de libros de cultura popular catalana y de obras de teatro, y archiveros teatrales desde finales del siglo XIX hasta la actualidad⁴.

A continuación se disponen los ámbitos dedicados a la **obra teatral y el proceso creativo**, donde encontramos una larga relación de títulos y de actores y actrices de reconocido prestigio de la escena catalana, representados en forma de esbozos y apuntes del natural realizados durante los en-

sayos y las funciones en público, y cuadros más elaborados con texturas innovadoras. Se abarca desde las obras representadas de Pedrolo como *Homes i no* y *L'ús de la matèria* hasta 30 d'abril de Pere Quart, *La filla del Carmesí* de Josep Maria de Sagarra, *Accions de la Fura dels Baus*, *Glups!!* y el *Mikado* de Dagoll Dagom, *La flauta màgica* de Mozart, Teatre Lliure, *La Nit de Comediants*, *La desaparició* de Wendy de Benet i Jornet o las obras *Okupes al Museu del Prado* de Alberto Miralles y *La jungla de la ciutat*, de Bertolt Brecht dirigidas por Ricard Salvat, un gran amigo de la pintora que le pidió en numerosas ocasiones ayuda para visualizar y diseñar decorados y figurines.

Cierra la exposición el apartado de **homenajes**. Se trata de cinco murales de gran formato pintados para conmemorar el 15.º aniversario del Centro Dramático de la Generalitat de Catalunya en el Teatro Romea, dirigido por Domènec Reixach y que se convierten en auténticos elogios al autor, el director, el actor, la escenografía, el vestuario y el maquillaje y, por descontado, al público, imprescindible para que cualquier espectáculo tenga sentido. Y entendemos por espectáculo todas y cada una de las obras representadas en esta muestra, pero también la propia exposición que se plantea como un puro espectáculo visual y de los sentidos.

Una exposición de arte sobre el arte. La pintura de Mariona Millà investiga sobre la condición humana, explora los sentimientos y las contradicciones que dan sentido a nuestra existencia con un lenguaje tan vivo que algunas veces nos hace daño y otras nos acaricia, pero que siempre nos interroga. Texturas que nos invaden, pinceladas firmes, colores rotundos e iconografías contundentes. Tal como pasa en las representaciones teatrales que ella ilustra y que son, también, pura reflexión sobre los otros y sobre nosotros mismos.

Carme Bergés Saura

Directora del Museo Comarcal de Cervera

La autenticidad de unos trazos transgresores y vitalistas

Esta exposición pictórica de Mariona Millà es un testimonio vivo de homenaje –en todas sus facetas– al mundo del teatro desde sus orígenes hasta ahora. El director teatral y catedrático de Artes Escénicas de la Universidad de Barcelona, Ricard Salvat, toda una autoridad en este mundo y al que lamentablemente perdimos hace poco, dijo de su obra que «es arte dentro del arte». La misma autora ha escrito en alguna ocasión que sus creaciones sobre el arte escénico son, por encima de todo, «un homenaje al mundo del teatro hecho o representado en Cataluña», un mundo al que le ha dedicado buena parte de su obra, de la cual podremos admirar una amplia selección en esta exposición del Museo Comarcal de Cervera. Este homenaje permanente al teatro lleva por nombre «L'ús de la matèria».

La fuerza creadora de Mariona Millà, que cuenta con una extensa trayectoria de casi cuarenta años, está presente en Europa y en colecciones de Estados Unidos y Japón, y trata temas muy diversos, la mayoría con un marcado componente social. El homenaje al mundo dramático que hoy nos ocupa acoge en su seno al teatro universal, desde Shakespeare y Molière hasta la cultura y la fiesta popular, como los bestiarios mediterráneos.

En la obra de Mariona Millà encontramos desde pequeños dibujos, como el del *Tirant lo Blanc* de Joanot Martorell representado en el Teatro Romea, hasta las cuatro grandes pinturas murales pintadas para conmemorar el 15.º aniversario del Centro Dramático de la Generalitat de Catalunya, también en el Teatro Romea, y dedicados a la escenografía, al vestuario, a los actores, a los autores... hasta llegar al público, que no podía faltar. Un homenaje, pues, a todos y cada uno de los componentes teatrales.

Como quien no quiere la cosa, un juego de palabras ha querido que se diera una feliz coincidencia. L'ús de la matèria –el título de la exposición– es, al mismo tiempo, el título de una de las obras teatrales de Manuel de Pedrolo, a quien la autora ha querido homenajear, entre otras cosas, con un retrato a tamaño natural pintado para la ocasión. Continuamos jugando con las palabras y podemos decir que a través del uso de la materia manipulamos y nos servimos de diversos elementos como las pinturas, las telas y los soportes de madera, los pinceles y utensilios de corte... con los que Millà trabaja su obra pictórica, su visión de los escenarios, de los vestuarios, de los actores... de todo lo que rodea y conforma la esencia del teatro.

Sus montajes, de una enorme expresividad, con obras de colores cálidos y trazos contundentes, a menudo van acompañados de otras disciplinas artísticas y de textos de presentación de su trabajo por parte de personalidades relevantes de la cultura catalana y europea. Si tuviéramos que calificar la obra y la trayectoria de Mariona Millà en una palabra, tarea compleja con la que nos arriesgamos a caer en la simplificación, esta podría ser autenticidad.

De trazos gruesos y gestos desesperados, Millà pinta lo que ve y siente, se expresa en un lenguaje que sale de sus entrañas, descarnado y desnudo. Nos encontramos pues ante una obra auténtica, única.

Podríamos hallar similitudes en la extensa trayectoria de Mariona Millà y en la obra dramática pedroliana, cada uno, obviamente, dentro de sus respectivas disciplinas. De las diversas etapas en las que podríamos dividir el teatro pedroliano, hay una muy sólida, en la segunda mitad de los años cincuenta, que es una reflexión sobre algunos aspectos fundamentales de la existencia humana. La obra de Pedrolo se convierte en una constante transgresión de la lógica cotidiana. Se interroga sobre la condición y la solidaridad humanas, trata sobre el conformismo ante la realidad, sobre el afán de sublevación y su dificultad. Se interesa sobre la investigación del conocimiento y nos habla sobre la incomunicación, la muerte y la trascendencia. Expresa un continuo culto al razonamiento, a lo que nos hace verdaderamente humanos y auténticos. Exactamente como el sentimiento que inspira la obra de Mariona Millà, de una estética completamente original que podemos enmarcar dentro de un nuevo expresionismo que está, sin embargo, bien enraizado en su esencia y vitalidad mediterráneas.

Si los personajes pedrolianos se sumergen en conflictos ideológicos que les hacen soportar situaciones angustiantes que exacerbaban las contradicciones, con Mariona Millà encontramos paisajes de soledad y muerte, y también de amor y violencia. Temática urbana descarnada y cruda, elementos igualmente recurrentes en la obra pedroliana. Pinceladas duras y elementos llenos de contrastes. Debemos subrayar que a ambos autores se les muestra un mundo con toda su complejidad, hecho de lucha constante y conflictos. Duro y descarnado, sí, pero que al mismo tiempo puede rezumar una gran sensibilidad. Un mundo vitalista.

Pedrolo dejó dicho lo que le motivaba a escribir: «...una inquietud nunca apaciguada... el placer y el dolor de eso a lo que llamamos crear; la fascinación del acto mediante el que a menudo haces emerger otra realidad; la provocación de la obra que se te presenta como un problema; el afán de objetivar mis contradicciones; la necesidad de expresarme y de comunicar...». Podríamos decir casi lo mismo de Mariona Millà. De una enorme expresividad, su obra despierta interés y, se crea o no, tal como si una quisiera beber de la otra, ambas trayectorias –la de Mariona Millà y la de Manuel de Pedrolo– desprenden una radical y vigorosa necesidad de sentirse vivas y libres de toda sujeción. Capaces de transmitirnos aquella autenticidad y genialidad que sólo mentes preclaras pueden conseguir con su obra creadora. Mentes absolutamente libres por encima de todo. La esencia de teatro está en deuda con ellos.

Josep Poveda

Vicepresidente de la Fundación Privada Manuel de Pedrolo

La fealdad de la vida

En la obra pictórica de Mariona Millà siempre hay diversos planos de significado. En sus telas, sean de la temática que sean, generalmente podemos ver tanto la vida animal como la social, y también cómo nos ocultamos detrás de diferentes papeles que tenemos asignados. Efectivamente, hay animalidad, fiesta, disfraces, máscaras, vergüenza, exhibicionismo, sexo, violencia y amor. Tanto si nos sumergimos en el bestiario como si entramos en el mundo del hedonismo. En un caso vemos pollos que bailan y en el otro se nos revelan tiernas entregas amorosas o juegos a tres. Las series de mitología son igualmente propicias a enseñarnos la cara oculta de la humanidad. Pero también hay paisajes nocturnos, tenebrosos, donde se insinúa la latencia del peligro, paisajes que tienen la cara de la soledad y la tristeza y que encarnan la muerte temporal de los momentos sin luz. En algunas telas de temática urbana aparece el mundo de la prostitución, que la artista conoció desde su infancia y primera juventud, ya que la familia Millà tenía, y tiene, una gloriosa librería de teatro en pleno barrio chino. Las mujeres que esperan medio desnudas en la calle, las viejas fumadoras y borrachas, las que se muestran como mercancía sentadas en taburetes altos, los clientes de toda clase que parecen vivos y muertos al mismo tiempo... En nada de todo eso existe una condena moral. La artista nos muestra la vida tal y como la ve, yo diría que nos muestra incluso su gusto por la vida que tiene ante sus ojos.

Estos mundos de Mariona Millà casi siempre se pintan con colores violentos, contrastados, con pinceladas duras, y con características formales que remiten a una especie de expresionismo atemporal que nos muestra el mundo en carne viva, abierto en canal, destripado, batiéndose en una lucha esencial y primigenia. Hay gruesos considerables de pintura, contrastes cromáticos estudiadamente buscados y también existe aquella belleza de la fealdad de la que hablaba Palau i Fabre y que Umberto Eco ha estudiado maravillosamente en Historia de la fealdad. Para Eco, en el arte hay magníficas representaciones de la fealdad, del apocalipsis, del infierno, así como hay diablos, monstruos y obscenidad. También hay satanismo y sadismo, aspectos siniestros y, efectivamente, en consonancia con Palau i Fabre, el autor italiano ve una unión fecunda entre la vanguardia y la fealdad. En este sentido, nos recuerda algunos precedentes de finales del siglo XIX, como por ejemplo las telas de James Ensor, donde conviven las máscaras, las bacanales, la vida, la muerte, la locura, el exceso y la ternura. También podemos pensar en el mejor Edvard Munch, en el mundo absolutamente inquietante de Franz von Stuck, en La Peste o Las sirenas enloquecidas de Arnold Böcklin y, yendo incluso más para atrás, en el delirante Johann Heinrich Füssli, en el inefable

Gaetano Zumbo y en un etcétera interminable de artistas que nos adelantan la modernidad a través de lo feo.

El arte no debe ser necesariamente agradable y nunca debe ser tranquilizador. El arte es una manera de ver el mundo, una manera de reencontrar lo esencial y lo crudo. El arte, no lo olvidemos, todo tipo de arte, es una mimeisis que nos interpreta para interrogarnos, que nos hace preguntas esenciales con aparente sencillez. El teatro, por ejemplo –un mundo que Mariona Millà también conoce bien por tradición familiar y al que ha dedicado una gran cantidad de obras, una parte de las cuales ahora se expone–, tiene exactamente esta función: mostrarnos el mundo, la sociedad, los conflictos humanos y las luchas titánicas con aquello que no entendemos, de mostrarnos todo eso de tal manera que sea factible transitar de la anécdota a la categoría sin tan siquiera pensarlo.

Los actores y las actrices, coloreados por reflectores potentes que les tiñen de rojo o de azul, que les ponen en primer plano con un cañón de luz blanca, o que los oculta tras una cortina oscura, no hacen más que referirse a la vida desde la mentira evidente, aparentando ser lo que no son, disfrazándose y exagerando. Las máscaras, los movimientos y las muecas, los gritos y los silencios se suman, se acumulan y se orquestan para ofrecernos la gran sinfonía que florece en un escenario generalmente pequeño. De Grecia a las pruebas más novedosas, de las imprecaciones secretas y las sugerencias tímidas hasta las maravilloosas propuestas aún recientes de Pina Bausch, el teatro serio, el teatro de siempre, nos ofrece una ventana que da a la verdad del misterio.

Cuando Mariona Millà pinta hombres con sombreros coloridos y escenas de zoofilia, cuando nos muestra bailarinas desnudas y aparentemente enajenadas, cuando se acerca a Pedrolo o a una fiesta popular, cuando opta por el rojo sangre que casi gotea o cuando retrata los rostros de los hombres y las mujeres del mundo de la escena, siempre cumple la misma función: se explica a sí misma y, de paso, como quien no quiere la cosa, señala qué es esencial para los humanos. Es decir: nos indica que vivimos a medio camino del cielo y del infierno.

Jordi Coca

Escriptor y miembro del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts.
Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

detail cartell *Les Dones Savies de Molière*

¹We refer here to the exhibition held from 30 May to 5 October 2008 in the Cervera Regional Museum entitled *Pedrolo políedric. Caricatures i retrats de Manuel de Pedrolo*, organised by Xavier García.

²In 2006, the Cervera Regional Museum organised an exhibition, *Manuel de Pedrolo... o la paraula feta imatge. Recull de poesia concreta*, which aimed to shed light on this the author's least-known facet.

³Mariona Millà's family inheritance is dominated by the imprint of the performing arts. There is something in this family's genes that explains the first profession of great-great grandfather Melcior Millà Castellnou (1830-1906), the prestidigitator who started a lineage that was closely linked to Catalan theatre. His son, Lluís Millà Gàcio (1865-1946), was an actor, author and publisher of plays who opened the historic bookshop at number 21 carrer Sant Pau, in Barcelona, which was essential to the publishing of plays and popular culture. A vocation faithfully continued by Àngel Millà Navarro (1890-1975), then by his son, Mariona's father, Lluís Millà Reig (1921-2005) and, currently, by his brother Lluís Millà Salinas. For further information on the professional history of the Millà family and the role of their publishing company and bookshop, see SAMSÓ, JOAN. La cultura catalana: entre la clandestinitat i la represa pública (1939-1951), vol. II, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995, p. 337-346.

⁴See previous note.

Pedrolo-Millà

or the constant quest, the force of life, the art of the prestidigitator...

Since the opening in 2006 of *7lletres. El premi literari i més coses*, sponsored by La Segarra Regional Council, the Municipal Cultural Centre and the private Manuel de Pedrolo Foundation, the Cervera Regional Museum has continued to be involved with some initiative or another with a common aim: awareness and recognition of the figure of Manuel de Pedrolo.

He was a multifaceted or 'polyhedral' author who moved in several disciplines on a constant quest for complete expression that would help one understand and comprehend human nature (or to accept the fact that this is impossible). From the best-known narrative works to the least-known foray into concrete poetry to the less prolific play that now, in this new exhibition, we want to reinstate through the work produced by the firm hand and vital spark of another author: Mariona Millà.

In October 1989, Manuel de Pedrolo wrote *Vint-i-cinc versos per a la Mariona*, [Twenty-five verses for Mariona], a poem that offers a masterly view not only of the writer's convulsed thought but also, and above all, of the strength and vitality of the painter's work and, I would say, the harmony between their careers and their mutual respect.

And so, as if by magic, thanks to a sleight of hand worthy of the Millà family, a link is created between the two names that we now make the most of as the core of the exhibition, only we take it further still.

The exhibition reproduces the title of a play written by Manuel de Pedrolo in 1963: *L'ús de la matèria* [The Use of Material], which Mariona Millà captured on canvas in 1978 with the expressionist force that characterises all her work and that translates into plastic, direct and blunt forms, that agonising concept that dominates all Pedrolo's plays.

A perfect symbiosis that becomes the starting shot for what is to be a journey through much of Catalan drama, illustrated, interpreted and resized by artist Mariona Millà.

The exhibition consists of 5 themed areas. The first is dedicated exclusively to Manuel de Pedrolo the playwright and is where we find, amongst others, an unpublished portrait of the author that Millà did expressly for this occasion. A forceful portrait in which every brushstroke has essential meaning and affirms Pedrolo's personality, that connects so well with expressiveness and creative freedom of painting.

The second area is given over to playwrights, and here we find many of our references in this field: Àngel Guimerà, Santiago Rusiñol, Josep Maria de Sagarra, Mercè Rodoreda, Lola Anglada, Pere Calders, Salvador Espriu, Maria Aurèlia Capmany, Miquel Martí i Pol, Joan Brossa, Josep Maria Benet i Jornet, and more. We also wished to include figures that, although not playwrights strictly-speaking, have had careers that are closely linked with the

performing arts as historians, directors, translators, promoters and actors. These include such household names as Ricard Salvat, Xavier Fàbregas, Maryse Badiou, Guillem-Jordi Graells, Hermann Bonnín, Joan Maria Gual, Feliu Formosa, Jordi Coca, Marta Millà, Josep Maria Flotats, Anna Güell, Josep Maria Pou, Enric Majó and, finally, the Millà family, with portraits of the artist's great-great grandfather, great grandfather, grandfather, father and brother; all of them booksellers and publishers of Catalan popular culture books and plays and theatre archivists from the end of the nineteenth century to the present day.

Next come the areas dedicated to the play and the creative process, where we find a long list of titles and well-known actors and actresses form the Catalan stage, represented in the form of sketches and pochades done during rehearsals and public performances, and more elaborate paintings of innovative texture. From Pedrolo's performed works such as *Homes i no* and *L'ús de la matèria* to *30 d'abril* by Pere Quart, *La filla del Carmesí* by Josep Maria de Sagarra, *Accions* by La Fura dels Baus, *Glups!!* and *The Mikado* by Da-goll Dagom, *La flauta màgica* of Mozart, Teatre Lliure, *La nit* by Comediants, *La desaparició de Wendy* by Benet i Jornet, *Okupes al Museu del Prado* by Alberto Miralles and *La jungla de la ciutat* of Berlolt Brecht, by director Ricard Salvat, a close friend of the artist who many times has asked for her help in visualising and designing sets and costumes.

The exhibition ends with the section on tributes. It consists of 5 huge murals painted to commemorate the 15 years of the Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya (Centre for the Dramatic Arts of the Government of Catalonia) at the Teatre Romea directed by Domènec Reixach and which became real tributes to the author, the director, the actor, to scenography, costumes and makeup and, of course, the audience, without whom no show makes sense. And by show we mean any and every type of stage performance depicted in this exhibition and also the exhibition itself, which is meant as a visual spectacle and one for the senses.

An art exhibition about art. Mariona Millà's work investigates the human condition, explores the feelings and contradictions that give meaning to our existence with a language so vivid that at times it hurts and others caresses, but always questions us. Textures that overwhelm us, firm brushstrokes, bold colours and blunt iconography. Exactly like the plays she illustrates and that are also a pure reflection on others and on ourselves.

Carme Bergés Saura

Director of the Cervera Regional Museum

The genuineness of transgressive,

This exhibition of pictorial works of Mariona Millà is a living testament and tribute—in every sense of the word—to the world of theatre from its beginnings to the present. The theatre director and Barcelona University Chair of Performing Arts Ricard Salvat, an authority on the subject, and who, sadly, left us recently, said of her work, ‘It is art within art’. The artist herself has written on occasion that her creation on performing arts is above all, ‘a tribute to the theatre written and performed in Catalonia’. A world to which she has dedicated much of her work, a large selection of which we can admire in this exhibition at the Cervera Regional Museum. This permanent tribute to the theatre is entitled *L’ús de la matèria* [The Use of Material].

After a career of almost forty years, Mariona Millà’s creative force has spread throughout Europe, and in collections in the United States and Japan and covers a range of subject matters, most with a strong social component. The tribute to theatre we can see today includes universal theatre (from Shakespeare and Molière to popular culture and festivals and Mediterranean bestiaries).

Mariona Millà’s work includes from small sketches, such as *Tirant lo blanc* by Joanot Martorell performed at the Teatre Romea, to the four huge murals painted to commemorate 15 years of the Centre Dramàtic de la Generalitat (Centre for the Dramatic Arts of the Government of Catalonia), also at the Teatre Romea, dedicated to scenography, costumes, actors, writers...and even the audience, who should not be forgotten. A tribute, then, to each and every one of the elements of theatre.

And surreptitiously, a play on words becomes a happy coincidence. *L’ús de la matèria*, the exhibition title, is, at the same time, a play by Manuel de Pedrolo, to whom the artist pays tribute and whose life-sized portrait she has painted for the occasion. We continue to play with words and with the use of material we manipulate and use various elements, such as material paintings, canvases and wooden supports, brushes and cutting tools... with which Millà creates her works, views of stages, of costumes, of actors... everything that surrounds and makes up the essence of theatre.

Her montages, hugely expressive, with warm colours and bold strokes, are often alongside other artistic disciplines and texts presenting her work, by writers who are well-known in Catalan and European culture. If I had to describe Mariona Millà’s works and career in one word, a complex task with a high risk of falling into the trap of oversimplifying, it would be genuine. With thick strokes and desperate gestures, Millà paints what she sees and feels,

expressing herself in a language that comes from her gut, stark and naked. This, we find ourselves before genuine, unique work.

We could find similarities in Millà’s lengthy career and in Pedrolo’s plays, each, obviously, within their respective discipline. Of the various stages into which we can divide Pedrolo’s plays, one is very clear, the second half of the nineteen fifties, which is a reflection on some basic aspects of human existence. Pedrolo’s oeuvre became a constant transgression to daily logic. It asks questions about the human condition and human solidarity, it’s about conformism in the face of reality, the thirst for revolt and its difficulty. It is interested in researching knowledge and speaks of lack of communication, death and transcendence. It expresses continuous worship of reasoning, of that which makes us truly human and real. Exactly like the feeling that exudes from Mariona Millà’s work, from a totally original aesthetic that we can frame within a new expressionism, new but well rooted in its Mediterranean essence and vitality.

If Pedrolo’s characters become immersed in ideological conflicts that make them put up with distressing situations that exacerbate contradictions; with Mariona Millà we find landscapes of solitude and death, and of love and violence. Urban subject matter, stark and crude, equally recurring elements in Pedrolo’s work. Hard brush strokes and elements full of contrasts. Both artists portray a world in all its complexity, made of constant struggle and conflict. Hard and stark, yes... but at the same time it can exhibit great sensitivity. Vitalistic.

Pedrolo told us what his motivation for writing was: ‘...a restlessness never calmed...the pleasure and the pain of what we call creating; a fascination with the act through which you make another reality emerge, caused by a work that comes as a problem; a desire to objectify my contradictions; the need to express myself and, thus, to communicate...’. We could almost say the same of Mariona Millà. Enormously expressive, her work arouses interest and, whether you believe it or not, as though one wanted to drink from the other, their two careers—Millà’s and Pedrolo’s—give off a radical and vigorous need to feel alive and free of all ties. Capable of transmitting that genuineness and genius that only eminent minds can do in their creative works. Minds that above all are completely free. The essence of theatre is indebted to them.

Josep Poveda

Vice-president of the Private Manuel de Pedrolo Foundation

The ugliness of life

The pictorial work of Mariona Millà always has several planes of meaning. Whatever the subject matter, on her canvases we can generally see both animal life and social life, and how we hide behind the different roles assigned to us. Indeed, there is animality, festival, costumes, masks, shame, exhibitionism, sex, violence and love. This is so whether we are in the bestiary or enter the hedonistic world. Here we see dancing chickens, there tender amorous encounters or threesomes. The mythology series are equally likely to show us the dark side of humanity.

But there are also sinister nightscapes that insinuate latent danger, landscapes with the face of loneliness and sadness, and that embody the temporary death of those moments without light. And some urban-themed paintings show the world of prostitution, which the artist discovered in childhood, as the Millà family had, and has, a fabulous theatre bookshop in the middle of the red light district. Half-naked women hanging around the streets, the old ones drunken and smoking, those on display like merchandise sitting on high stools, the johns of all types look alive and dead at the same time... Nowhere in all this is there any moral condemnation. The artist depicts life the way she sees it, I’d say she even shows her delight in the life she sees.

These worlds of Mariona Millà are nearly always painted in violent colours, contrasting, with hard brushstrokes, and formal features that refer us to a type of timeless expressionism that shows life raw, slit wide open, gutted, fighting a fundamental fight. There are thick layers of paint, studied colour contrasts, and there’s that beauty of ugliness that Palau i Fabre spoke of and that Umberto Eco made such a marvellous study of in *On Ugliness*. For Eco, art has marvellous examples of ugliness, apocalypse, hell, and there are devils, monsters and obscenity. There’s satanism and sadism, sinister aspects and, indeed, coinciding with Palau i Fabre, he sees a fecund union between the avant-garde and ugliness. In this respect, he reminds us of late nineteenth-century precedents, such as paintings by James Ensor, where masks, orgies, life, death, madness, excess and tenderness all live side by side. Likewise he brings to mind the best Edvard Munch, the totally disturbing world of Franz von Stuck, Arnold Böcklin’s Plague or his crazy Sirens, and,

just even further back, the fevered John Henry Fuseli, the ineffable Gaetano Zumbo and a long etcetera of artists that brought us modernity through the ugly.

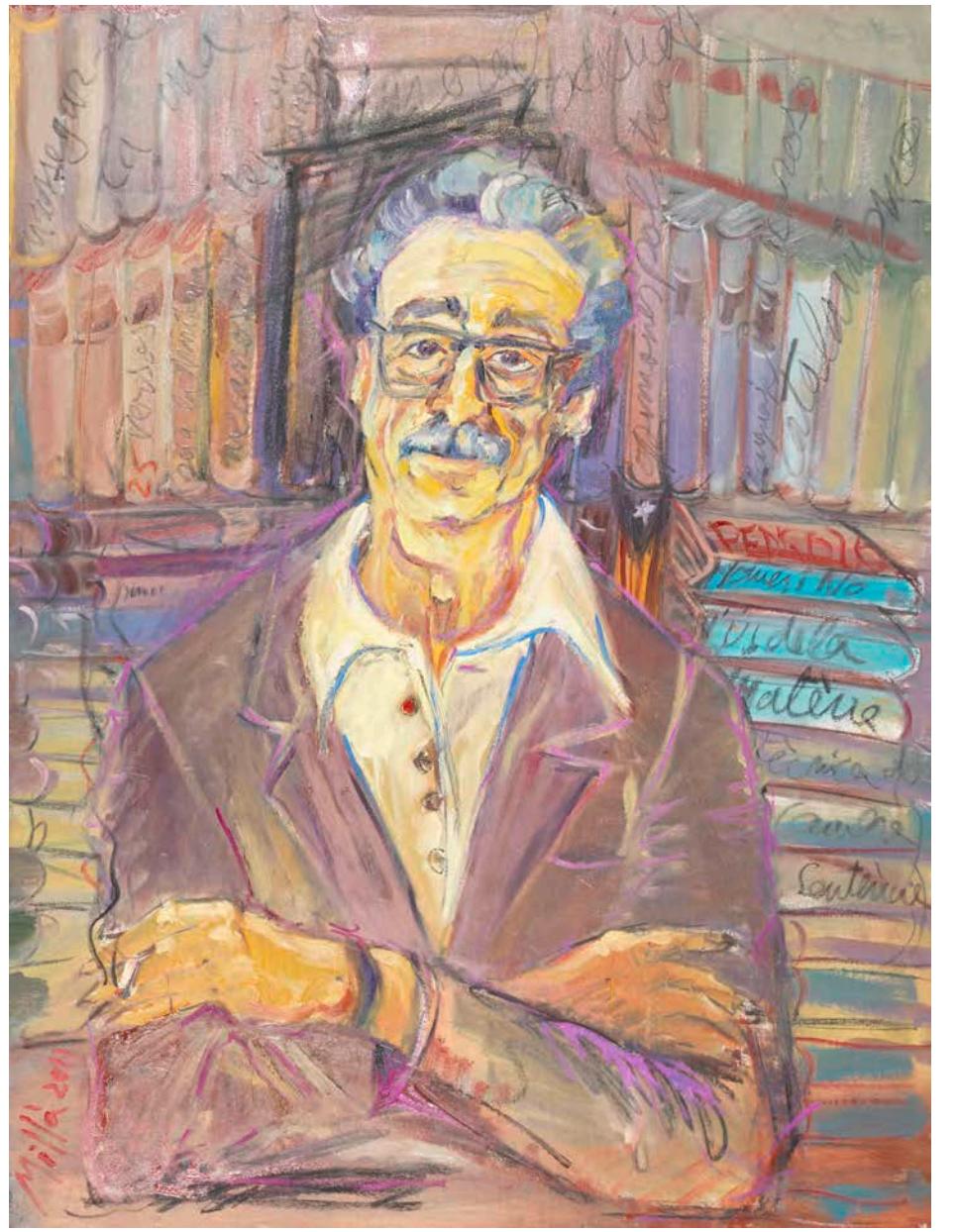
Art doesn’t always have to be nice and it should never be reassuring. Art is a way of viewing the world, a basic crude way of rediscovering it. Art, let us not forget, all kinds of art, is imitation that plays is to question us, that asks us essential questions with apparent simplicity. Theatre, for instance—a world Mariona Millà knows well through family tradition and to which she has dedicated much of her work, part of which is on show here—has exactly that function: to show us the world, society, human conflict and titanic struggles with the incomprehensible, to show us everything in such a way that we go from anecdote to category without thinking.

The actors and actresses, coloured by powerful reflectors that tint them red or blue, put them in a bright white spotlight, or shroud them in darkness, merely refer to life from the most obvious lie, pretending to be what they’re not, dressing up and exaggerating. Masks, movements and faces, shouting and silence, they add up, they build up and orchestrate themselves to offer us the great symphony that blooms on a stage that’s usually small. From Greece to more contemporary attempts, from secret imprecations and timid suggestions to the fabulous still-recent proposals of Pina Bausch, serious theatre, traditional theatre, offers us a window onto the truth of the mystery. When Mariona Millà paints men in colourful hats and scenes of zoophilia, when she shows us dancers naked and apparently deranged, when she approaches Pedrolo or a popular festival, when she chooses blood red that practically trickles, or when she paints the faces of the men and women on the stage, she always performs the same function: explaining herself and, while she’s at it, surreptitiously, pointing out what is essential for humans. That is: she shows us that we live halfway between heaven and hell.

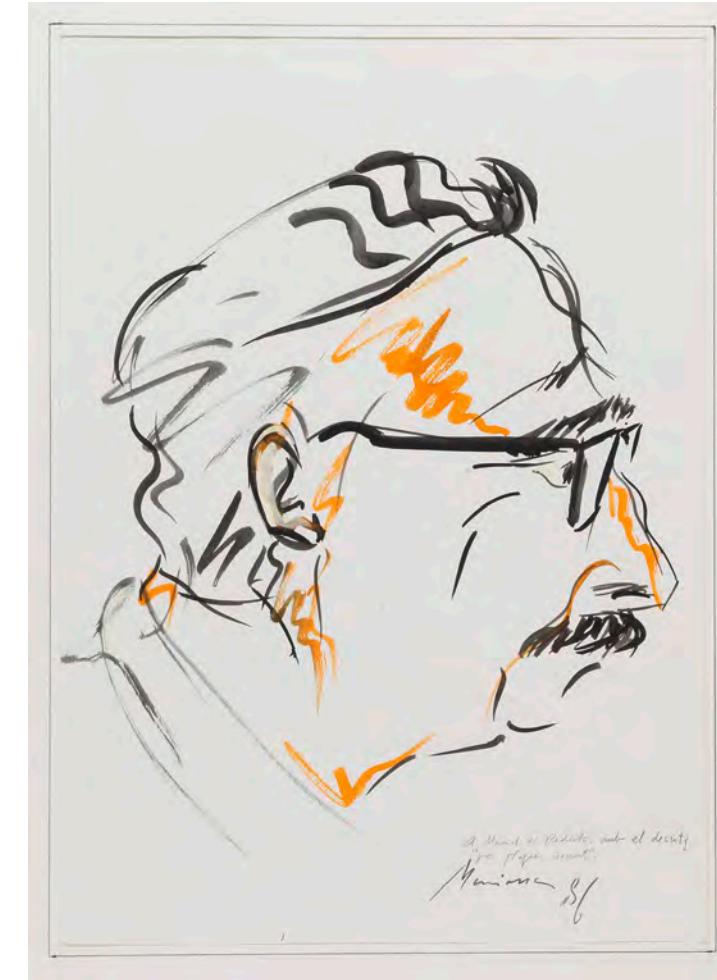
Jordi Coca

Writer and member of Consell Nacional de la Cultura i de les Arts. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

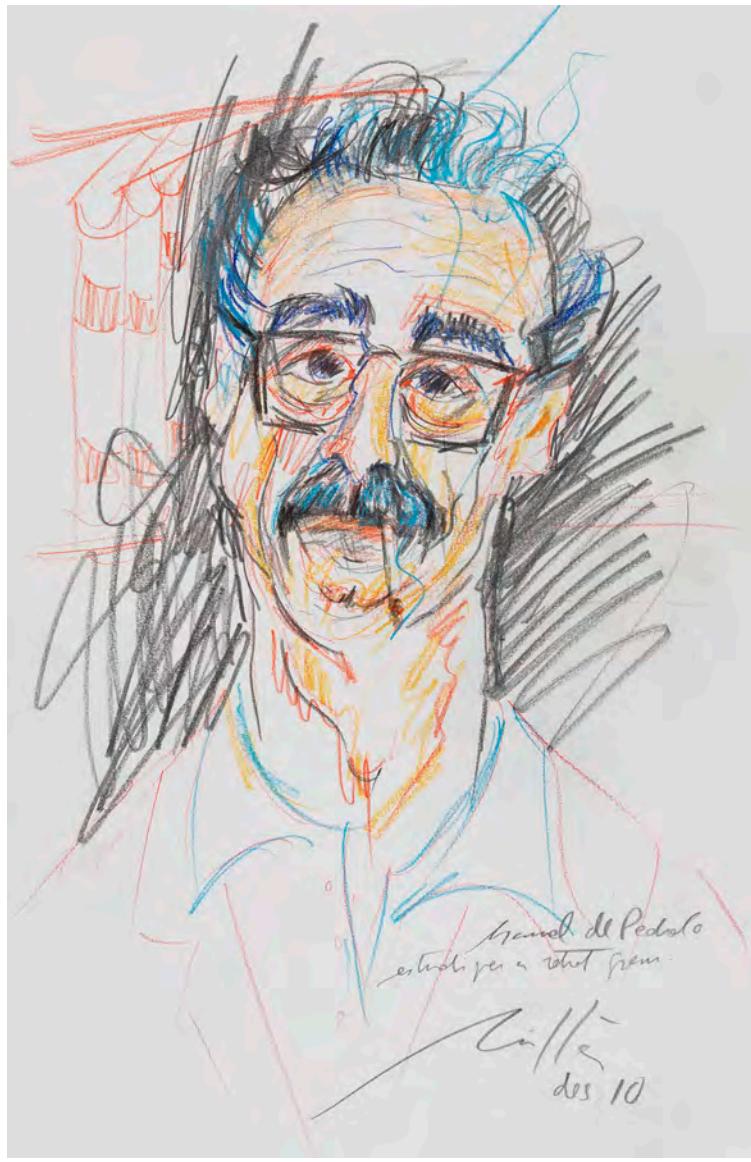

Manuel de Pedrolo
Mixta sobre tela
120 x 90 cm
2010/11

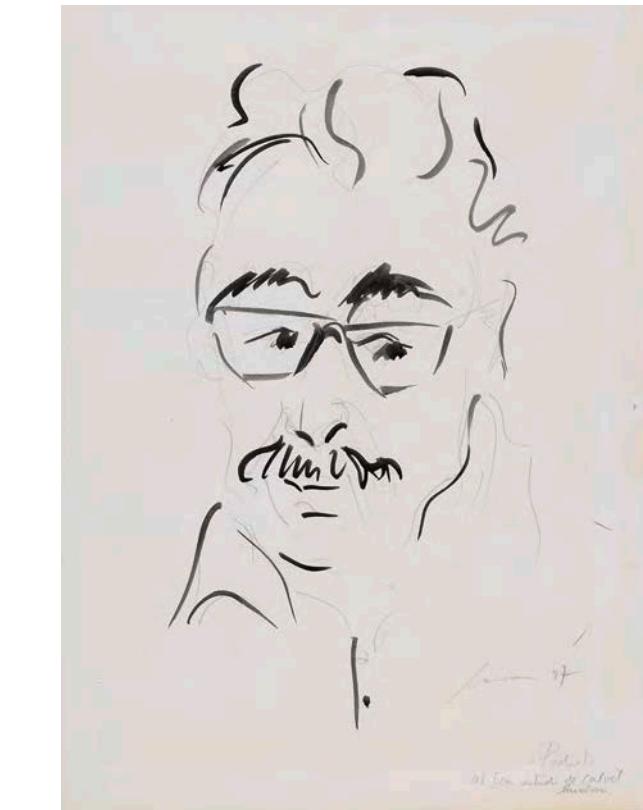

Manuel de Pedrolo
Tinta, llapis i gouache sobre paper
72 x 52 cm
1986

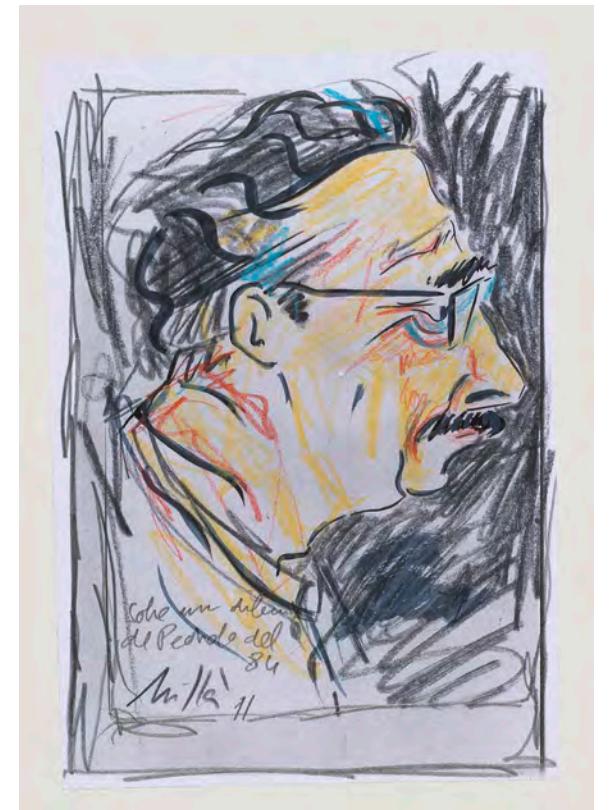

Manuel de Pedrolo (apunt)
Llapis color i llapis gris sobre paper
50 x 32 cm
2010

24

Manuel de Pedrolo (apunt)
Llapis i gouache sobre paper
42 x 30 cm
1987

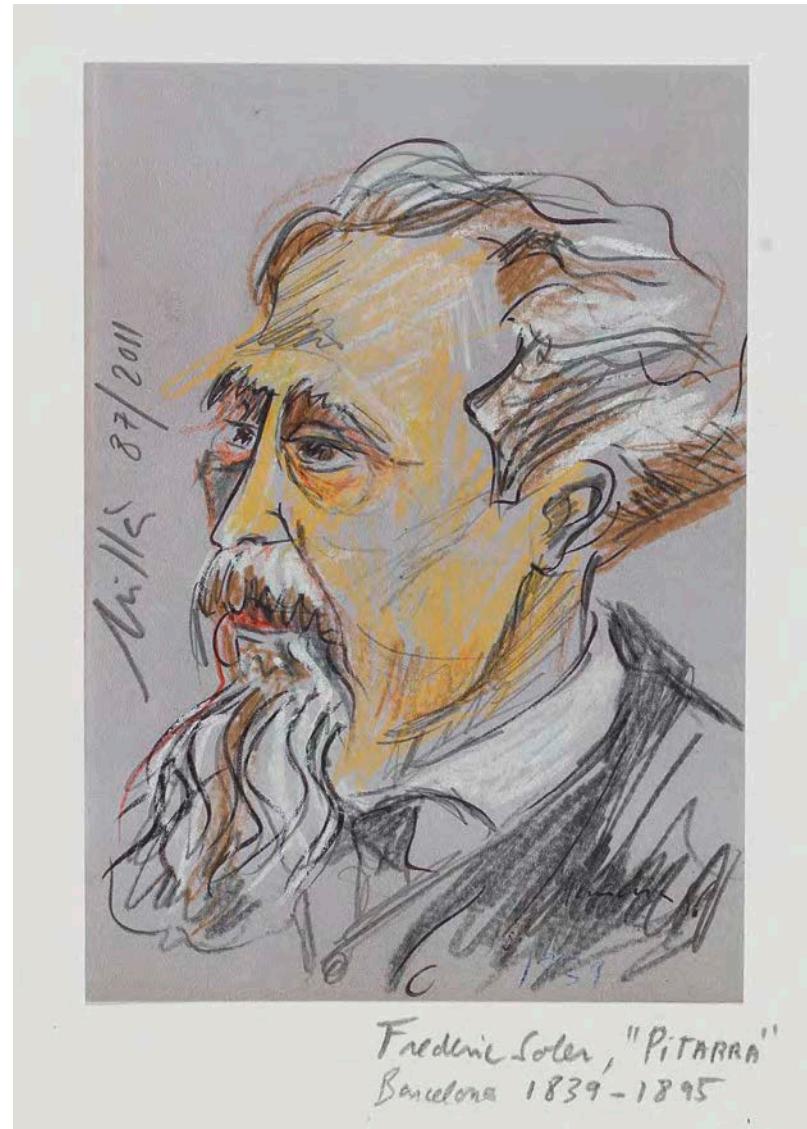

Manuel de Pedrolo
Apunt sobre un dibujo de Pedrolo de 1984
Llapis color i llapis gris sobre paper
16 x 11 cm
2011

25

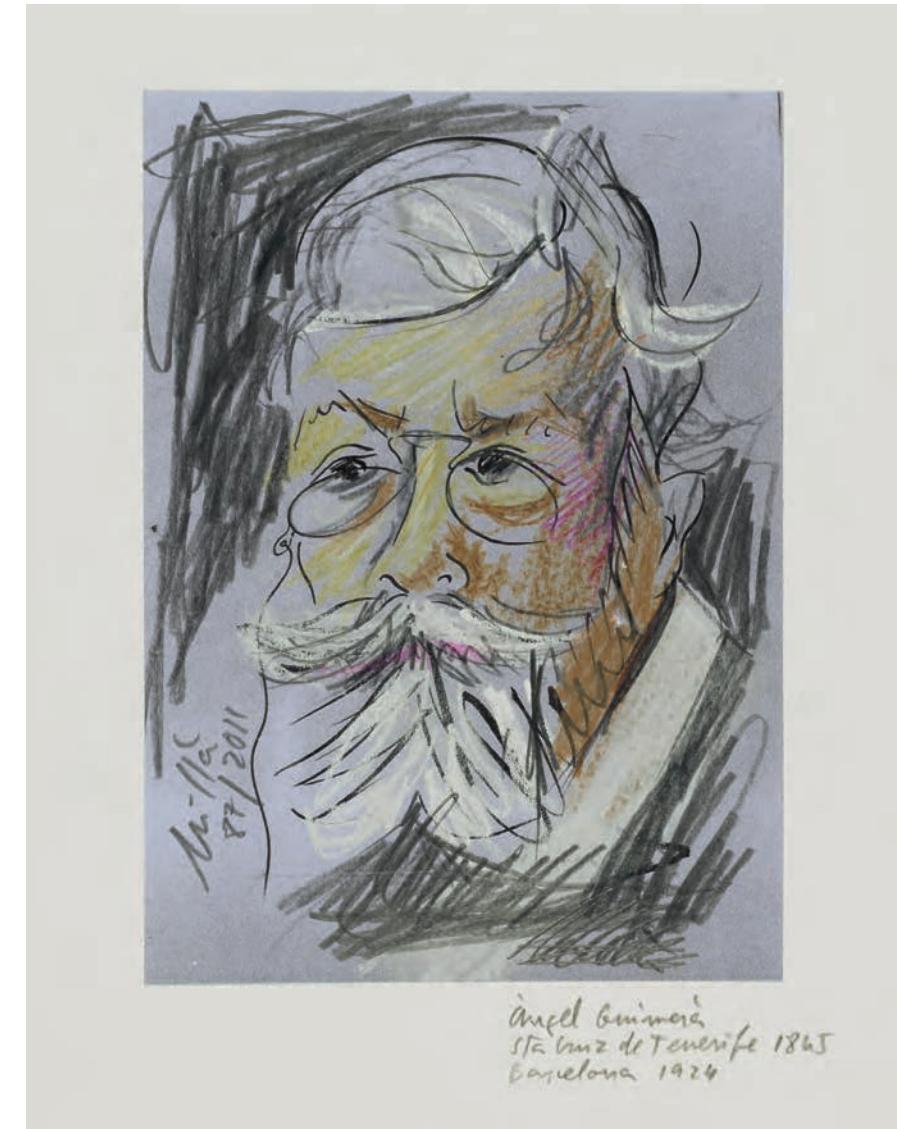

*Personatges
autors teatrals*

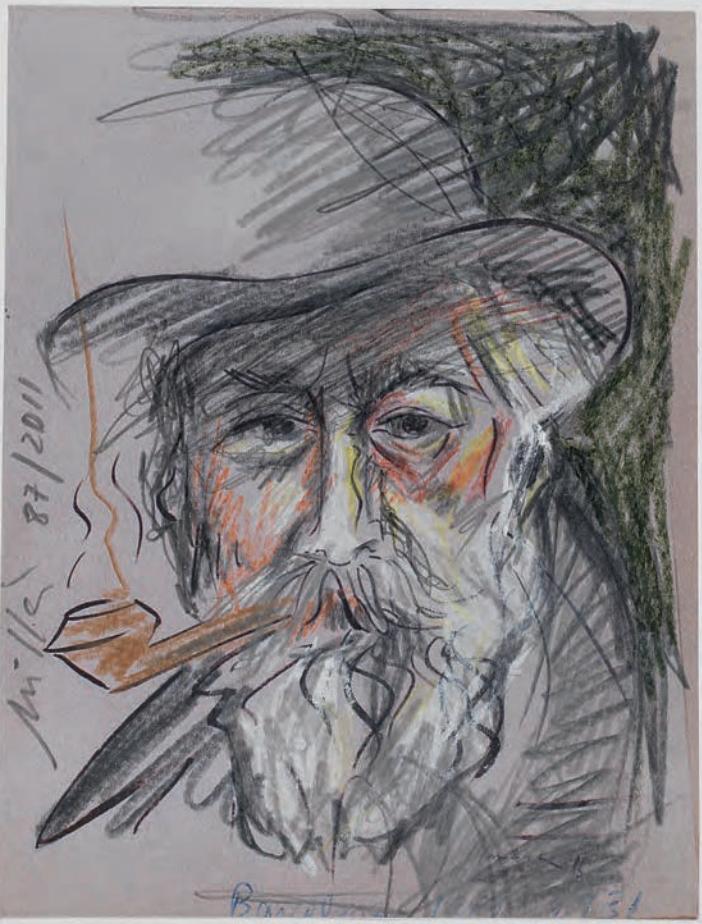
Frederic Soler (Pitarra)
Barcelona 1839 - 1895

Frederic Soler (Pitarra)
Mixta sobre paper
21 x 16 cm
1987/2011

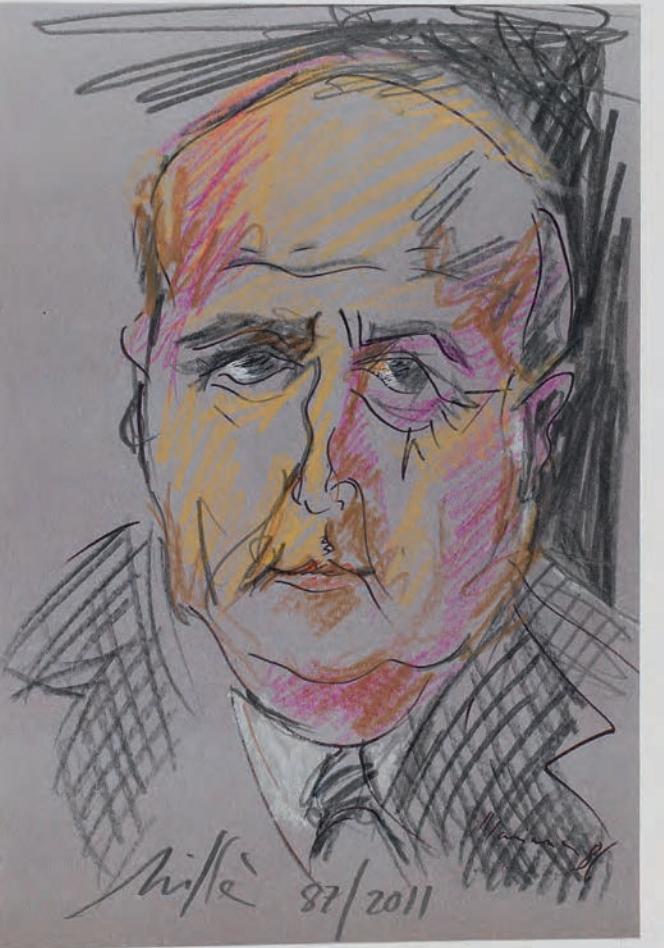
Àngel Guimerà
Sant Lluís de Tenerife 1865
Barcelona 1924

Àngel Guimerà
Mixta sobre paper
21 x 16 cm
1987/2011

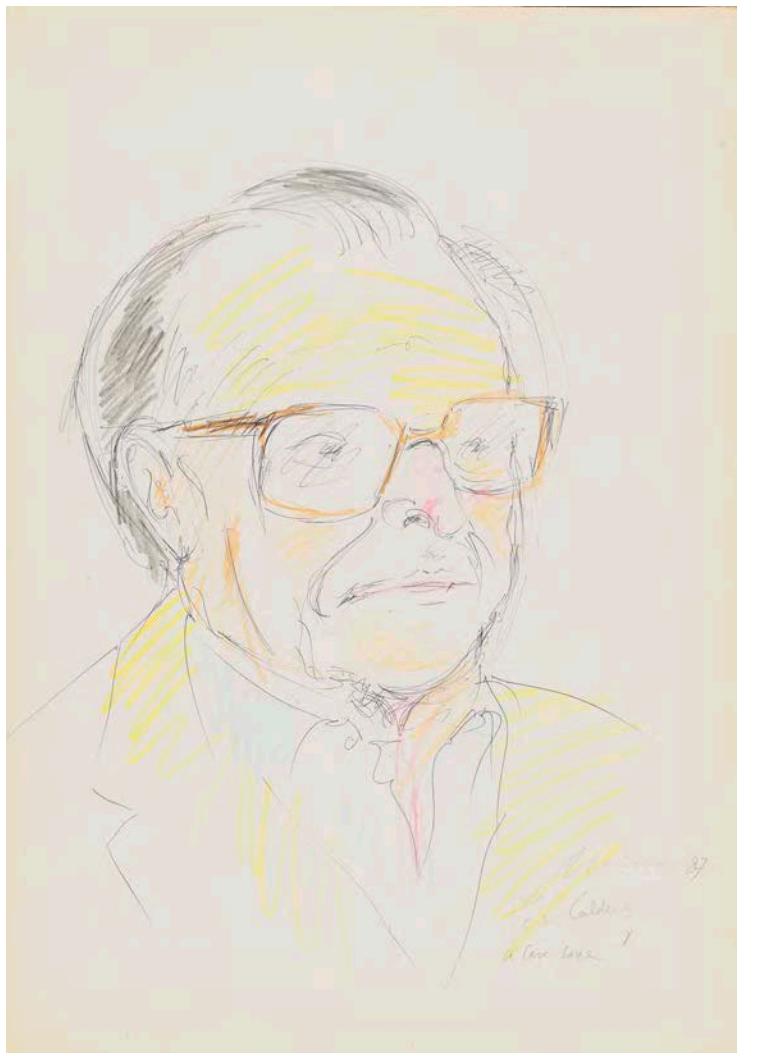
Santiago Rusiñol
Barcelona 1861-1931

Santiago Rusiñol
Mixta sobre paper
21 x 16 cm
1987/2011

Josep Maria de Sagarra
Barcelona 1894-1969

Josep Maria de Sagarra
Mixta sobre paper
21 x 16 cm
1987/2011

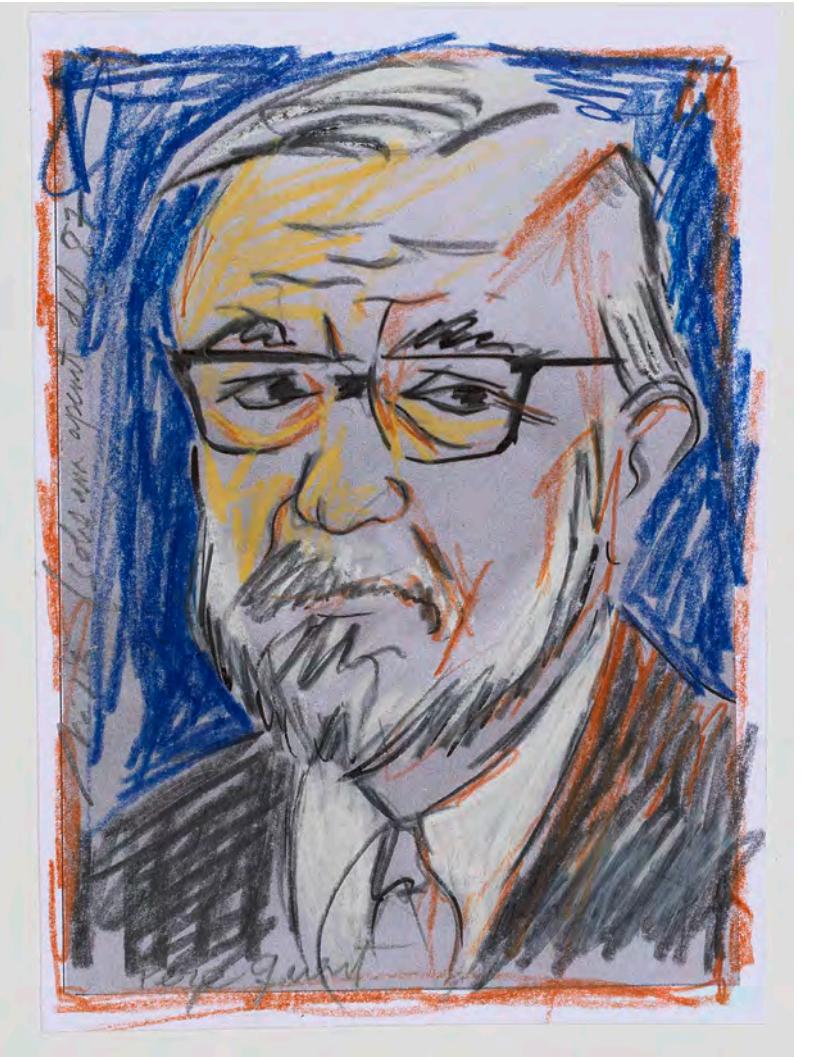
Pere Calders

Llapis i bolígraf sobre paper
50 x 35 cm
1987

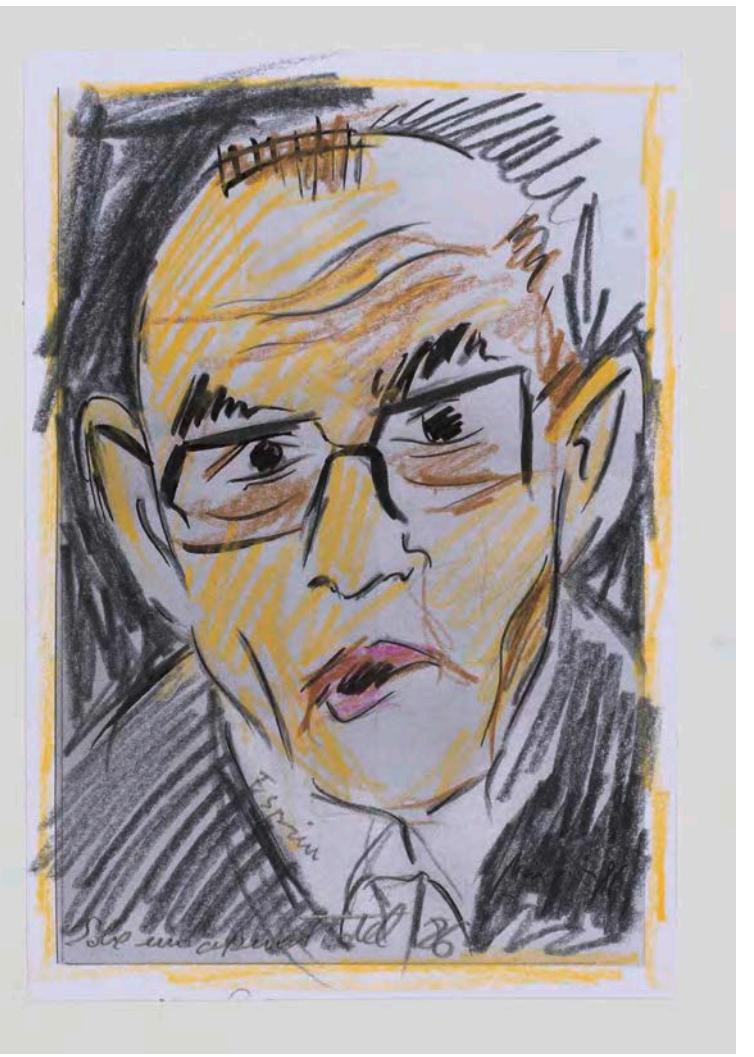
Mercè Rodoreda

Mixta i llapis color sobre paper
50 x 32 cm
2008

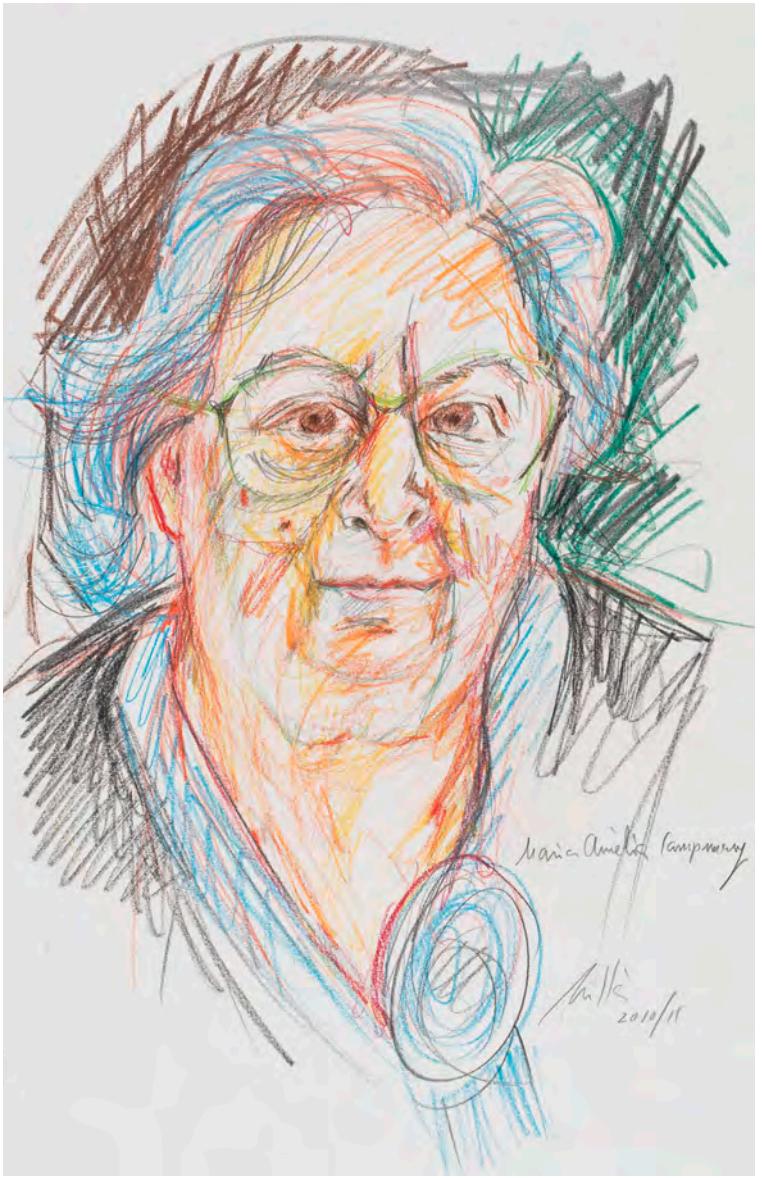
Joan Oliver (Pere Quart)
Mixta sobre paper
21 x 16 cm
1987/2010

34

Salvador Espriu
Llapis, llapis color i aquarel·la sobre paper
21 x 16 cm
1986/2011

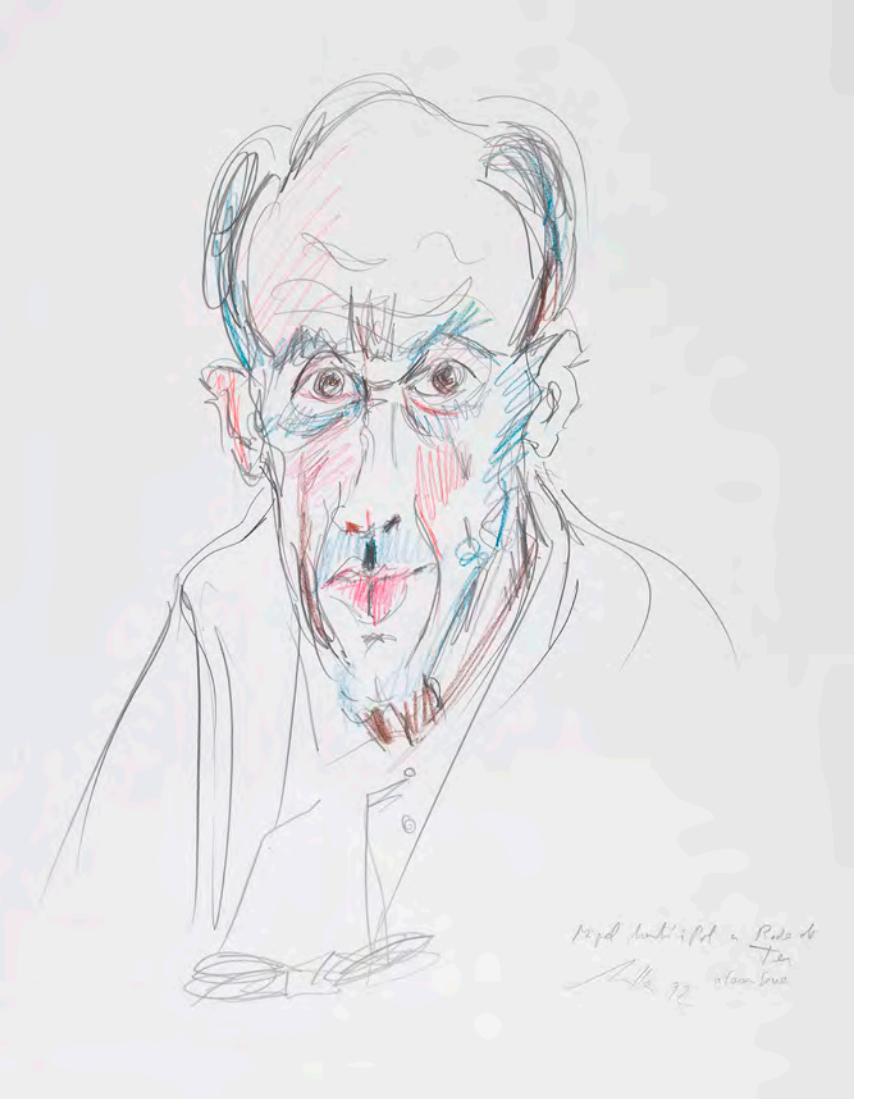
35

M. Aurèlia Campmany
Llapis color i pastel sobre paper
50 x 32 cm
2010/2011

Joan Brossa
Aquarel·la, tinta i llapis sobre paper
50 x 35 cm
1987

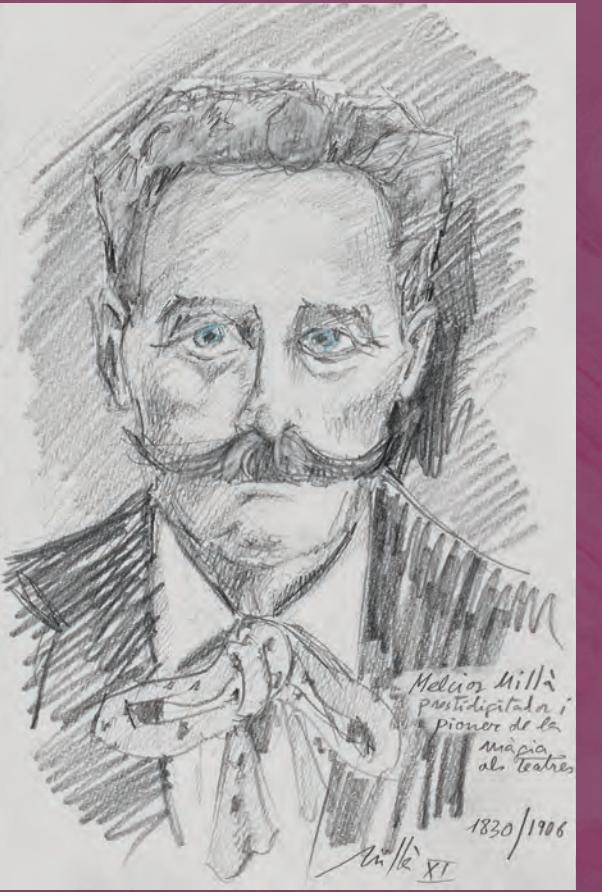
Miquel Martí i Pol
Llapis i llapis color sobre paper
70 x 50 cm
1992

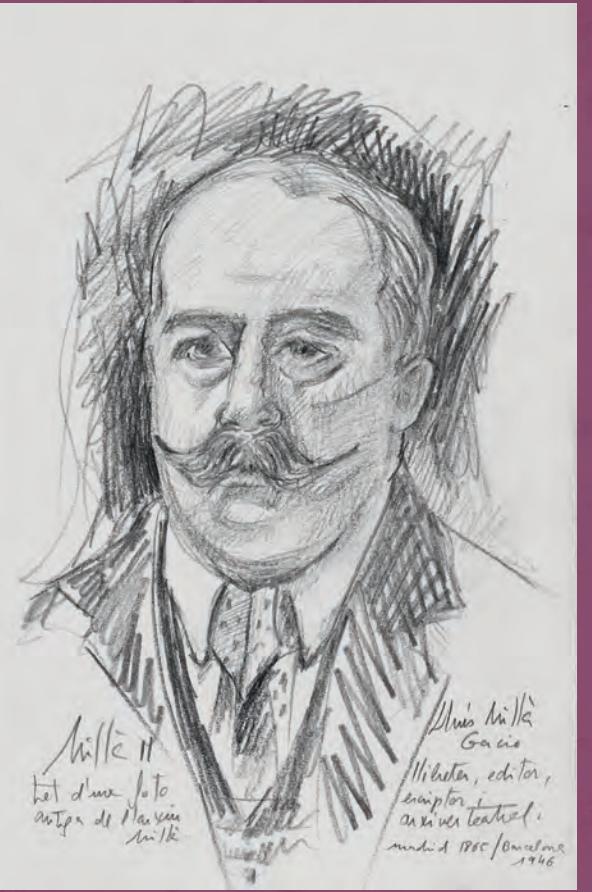
Josep Maria Benet i Jornet
Llapis i llapis carbó sobre paper
50 x 35 cm
1987

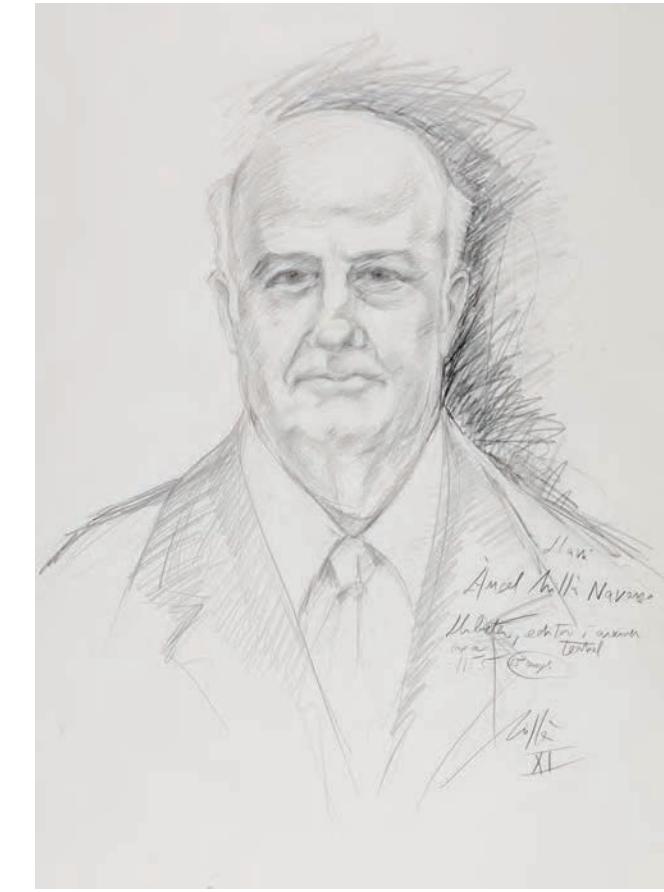
Personatges
personatges relacionats

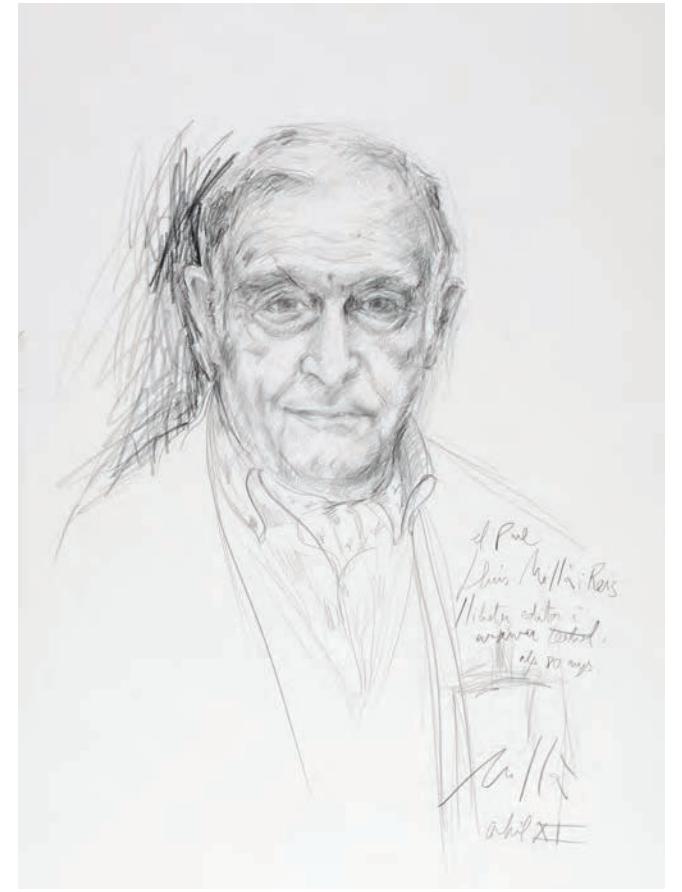
Melcior Millà
(pastidigitador i editor de teatre)
Llapis gris sobre paper
32 x 25 cm
2011

Lluís Millà Gacio
(editor de teatre, arxiver teatral i editor de llibre de cultura popular catalana)
Llapis gris sobre paper
32 x 25 cm
2011

Àngel Millà Navarro
(editor de teatre, arxiver teatral i editor de llibre de cultura popular catalana)
Llapis conté sobre paper
70 x 50 cm
2011

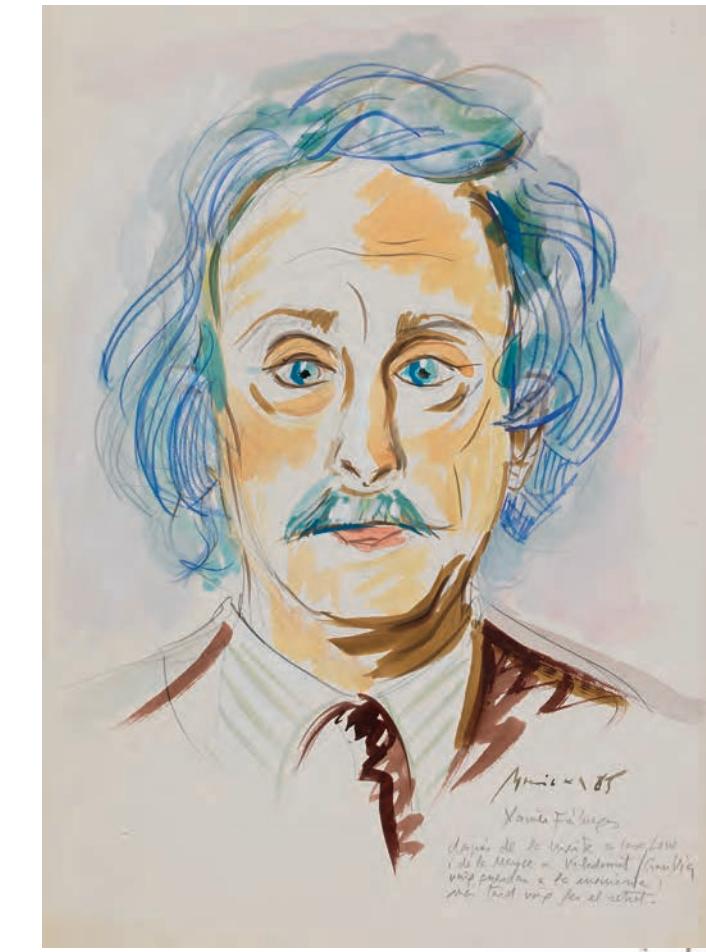
Lluís Millà Reig
(editor de teatre, arxiver teatral i editor de llibre de cultura popular catalana)
Llapis conté sobre paper
70 x 50 cm
2011

Lluís Millà Salinas
(editor de teatre, arxiver teatral i editor
de llibre de cultura popular catalana)
Pastel sobre paper
70 x 50 cm
2011

Marta Millà
(actriu)
Mixta sobre paper
70 x 50 cm
2011

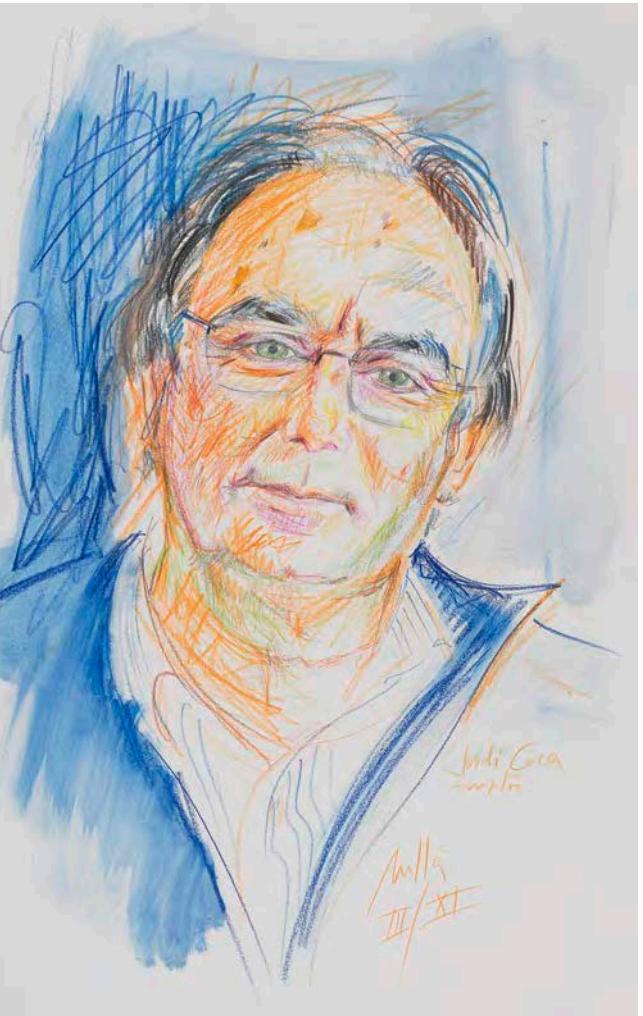

Xavier Fàbregas
(historiador, antropòleg i estudiós del teatre)
Aquarel·la i llapis sobre paper
46 x 33 cm
1985

Ací es veuen els retrats d'alguns dels personatges que han visitat el taller de teatre en la seva estada a Vila-seca o Vila-rodona. Gràcies a la seva amabilitat i la seva disposició a fer-se retratar, han pogut ser immortalitzats.

Anna Güell
(actriu)
Llapis color i pastel sobre paper
32 x 25 cm
2002

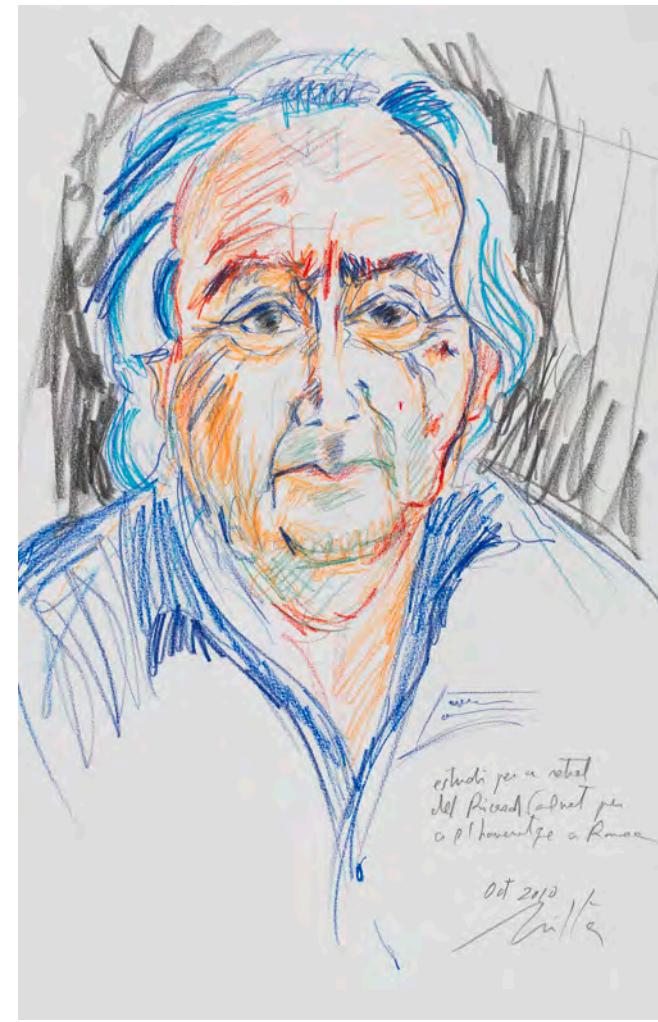

Jordi Coca
(escriptor i promotor del món teatral)
Mixta sobre paper
50 x 32 cm
2003/2011

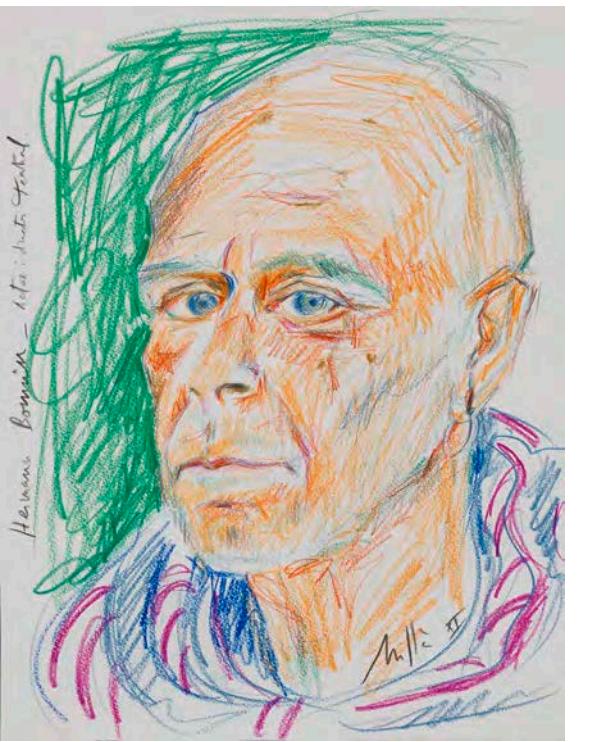
Feliu Formosa

(dramaturg, escriptor i traductor)
Llapis color i llapis gras sobre paper
50 x 32 cm
2010

Ricard Salvat

(director i catedràtic de les arts escèniques
de la Universitat de Barcelona)
Llapis color i llapis gras sobre paper
50 x 32 cm
2010

Hermann Bonnin
(actor i director)
Mixta sobre paper
32 x 25 cm
2011

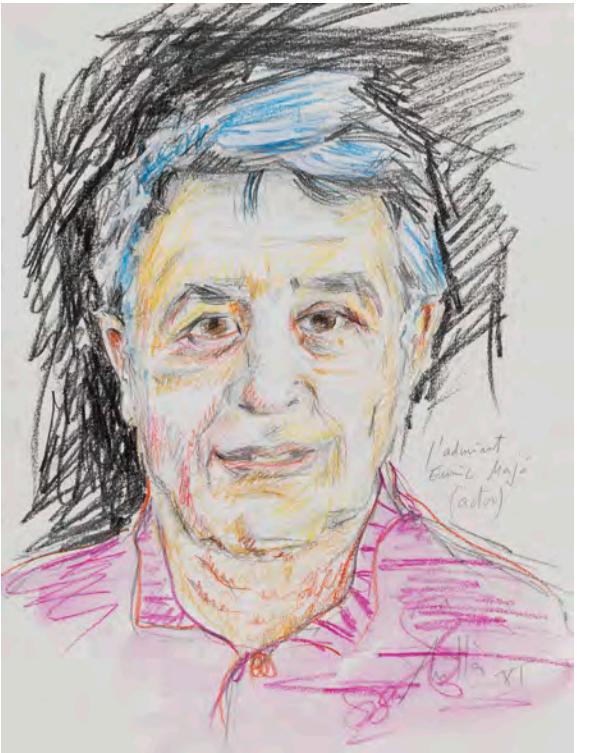
Joan Maria Gual
(director teatral)
Mixta i llapis color sobre paper
32 x 25 cm
2011

Josep Maria Pou
(actor i director)
Llapis i llapis color sobre paper
21 x 19 cm
2011

Josep Maria Flotats
(actor i director)
Mixta sobre paper
24 x 22 cm
2011

Enric Majó
(actor)
Aquarel·la, llapis gras i llapis color sobre paper
32 x 25 cm
2011

Maryse Badiou
(escriptora i traductora)
Mixta i pastel sobre paper
50 x 32 cm
2011

Guillem Jordi Graells
(escriptor i historiador)
Mixta sobre paper
21 x 16 cm
2011

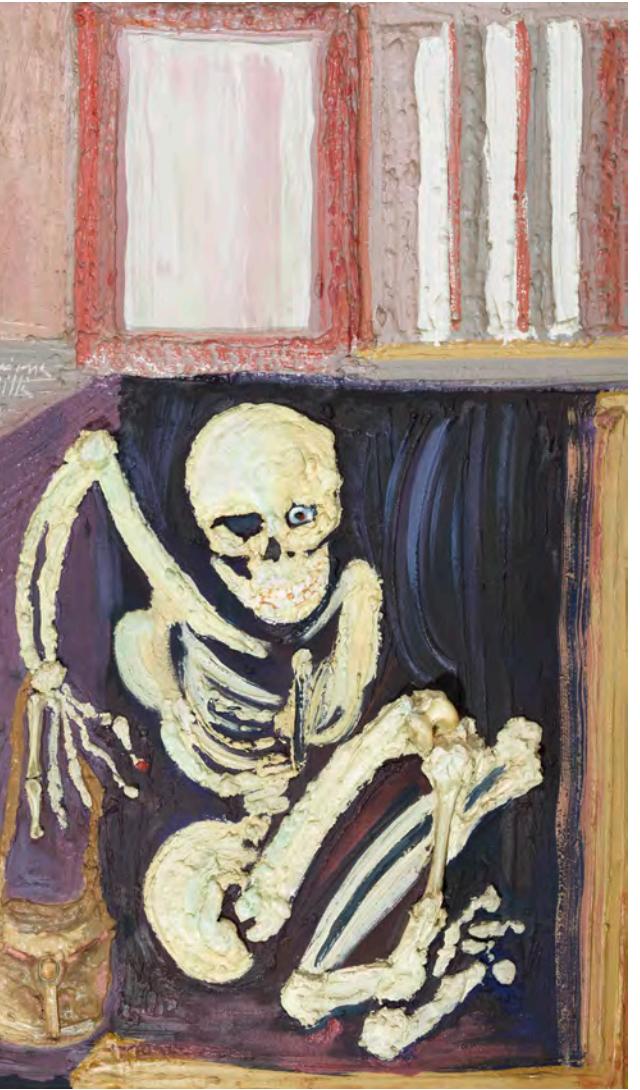

L'ús de la matèria (estudi 2)
Teatre Regina
Dir: Joan Maria Gual
Llapis color sobre paper
20 x 15 cm
1984

L'ús de la matèria (estudi 1)
Teatre Regina
Dir: Joan Maria Gual
Gouache sobre paper
42 x 28.5 cm
1984

L'ús de la Matèria, de Manuel de Pedrolo
Teatre Regina
Dir: Joan Maria Gual
Mixta sobre cartó premsat
12 x 75 cm
1984

Homes i no (estudi)
Font: Lectura dramatitzada
Mixta sobre tela
70 x 50 cm
2010

Homes i no, de Manuel de Pedrolo
Font: Interpretació de lectura dramatitzada
Mixta sobre paper
80 x 80 cm
2010/11

Glups!!, de Dagoll Dagom
Teatre Poliorama
Dir: Joan Lluís Bozzo
Mixta sobre cartó premsat
87 x 141 cm
1983

64

Accions, de La Fura dels Baus
Fira de Teatre al carrer (Tàrrega)
Dir: La Fura dels Baus
Mixta sobre cartró premsat
123 x 36 cm
1983

detall Accions

12

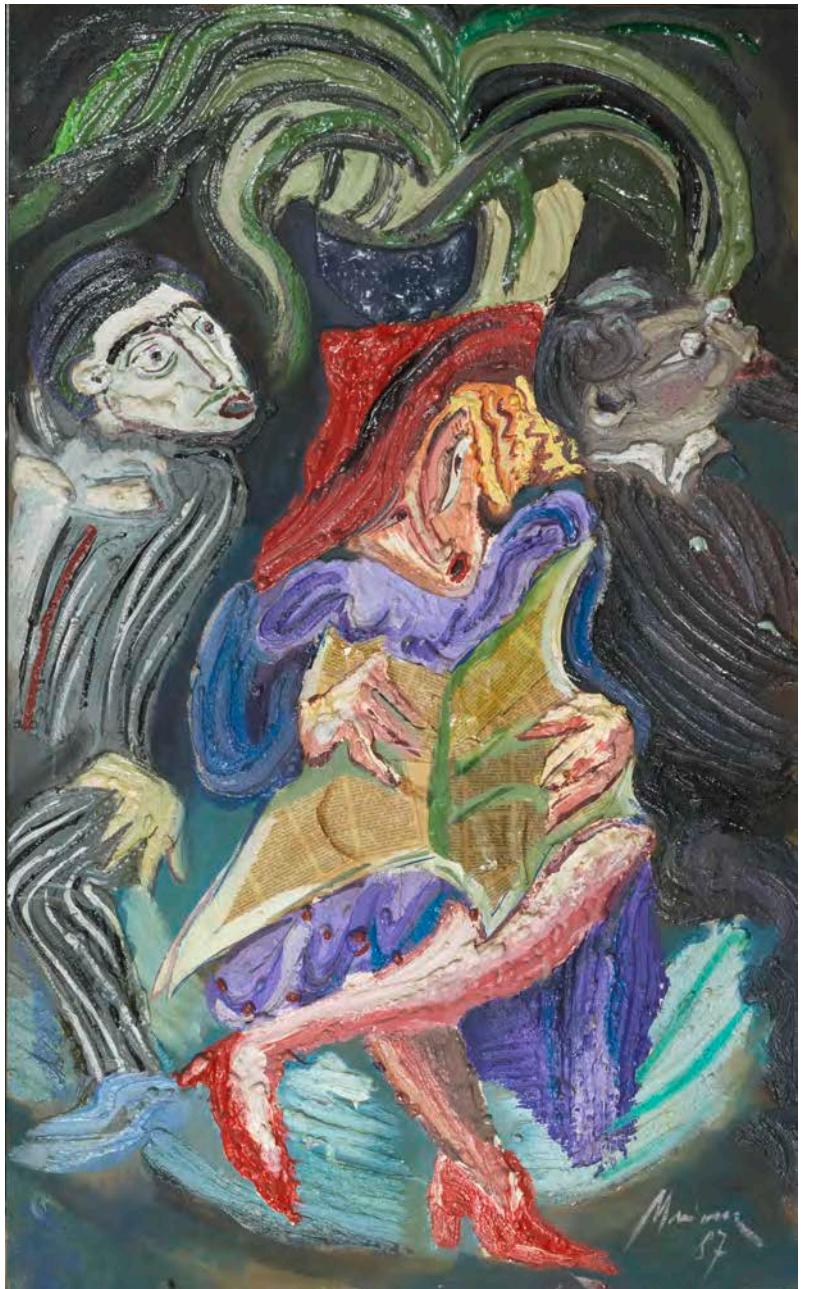

Dimonis, de Comedants
Fira de Teatre al carrer (Tàrrega)
Dir: Comedants
Mixta sobre cartró premsat
125 x 125 cm
1986

detall Dimonis

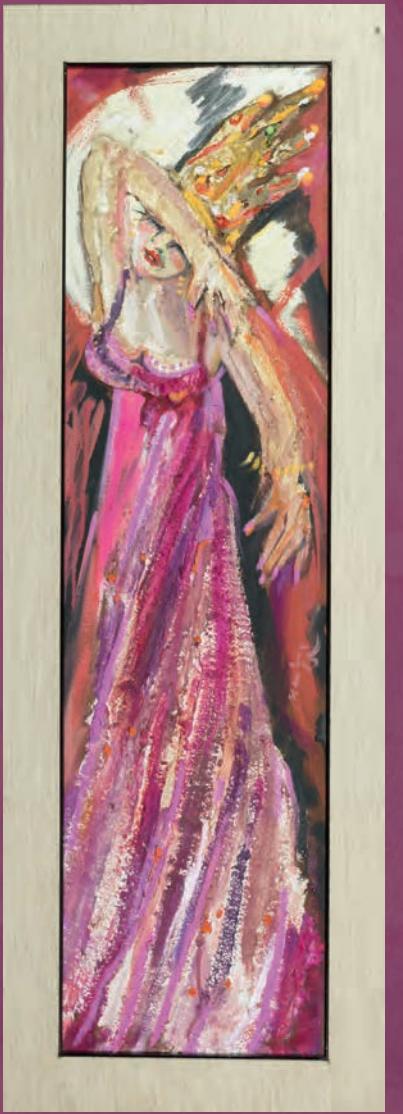
65

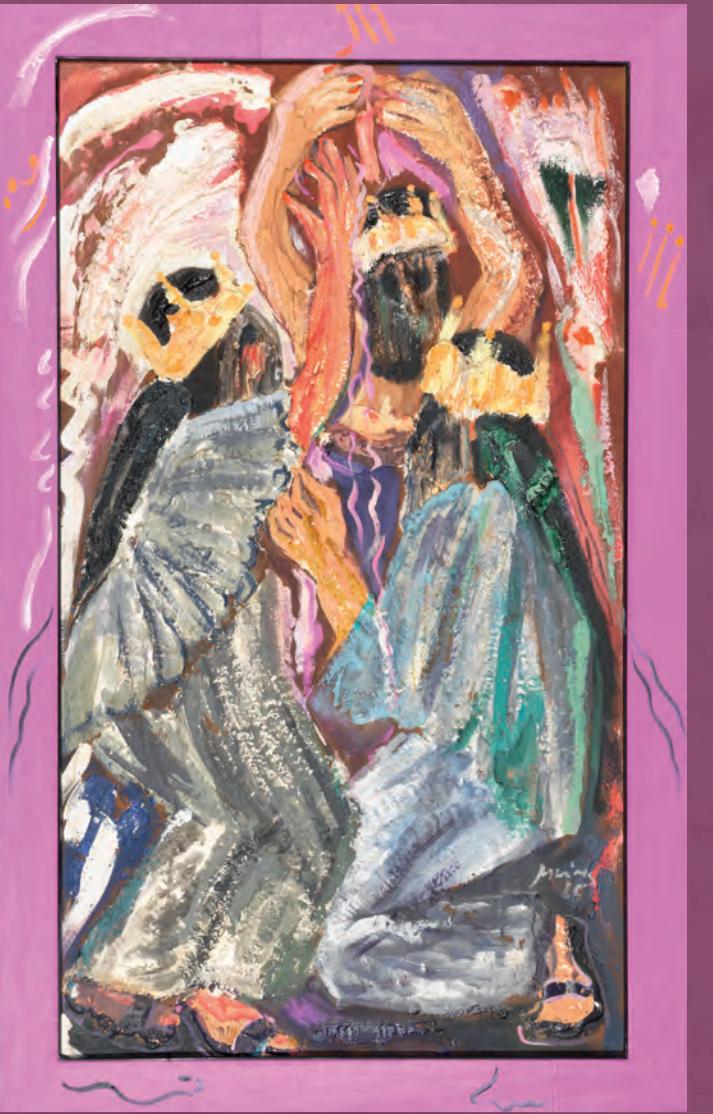
30 d'abril, de Pere Quart
Teatre Lliure
Dir: Pere Planella
Mixta sobre cartró premsat
124 x 76 cm
1987

La filla del Carmesí, de Josep M. de Sagarra
Teatre Romea
Dir: Jordi Mesalles
Mixta sobre cartró premsat
125 x 125 cm
1987

La Flauta Mágica, de Mozart
Teatre Lliure
Dir: Fabià Puigserver
Mixta sobre cartó premsat
143 x 54 cm
1987

La Flauta Mágica, de Mozart
Teatre Lliure
Dir: Fabià Puigserver
Mixta sobre cartó premsat
143 x 90 cm
1987

detall *La Flauta Mágica* de Mozart

Mikado, de Dagoll Dagom
Teatre Poliorama
Dir: Joan Lluís Bozzo
Pastel i mixta sobre paper
1986

Mikado, de Dagoll Dagom
Teatre Poliorama
Dir: Joan Lluís Bozzo
Pastel i mixta sobre paper
1986

Dr. Faust encén els llums, de Gertrude Stein
Universitat de Barcelona
Dir: Pedro Gurrola/Ricard Salvat/AIET
Pastel sobre paper
2000

Dr. Faust encén els llums, de Gertrude Stein
Universitat de Barcelona
Dir: Pedro Gurrola/Ricard Salvat/AIET
Pastel sobre paper
2000

Dr. Faust encén els llums, de Gertrude Stein
Universitat de Barcelona
Dir: Pedro Gurrola/Ricard Salvat/AIET
Pastel sobre paper
2000

75

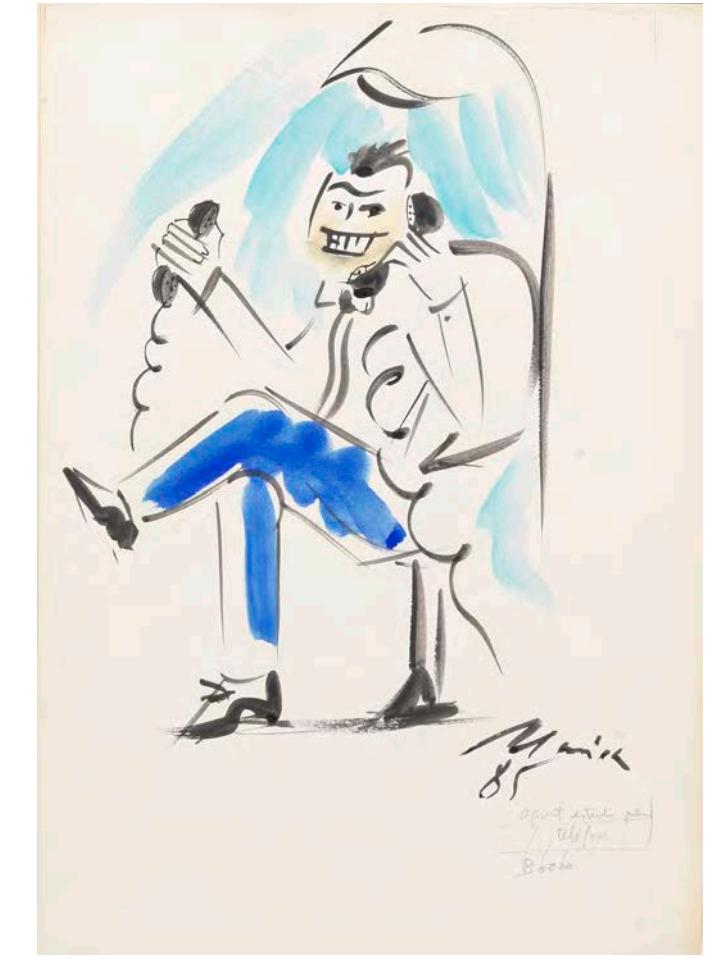
Glups!!, de Dagoll Dagom

Teatre Poliorama

Dir: Joan Lluís Bozzo i Anna Rosa Cisquella

Gouache i llapis de color

1985

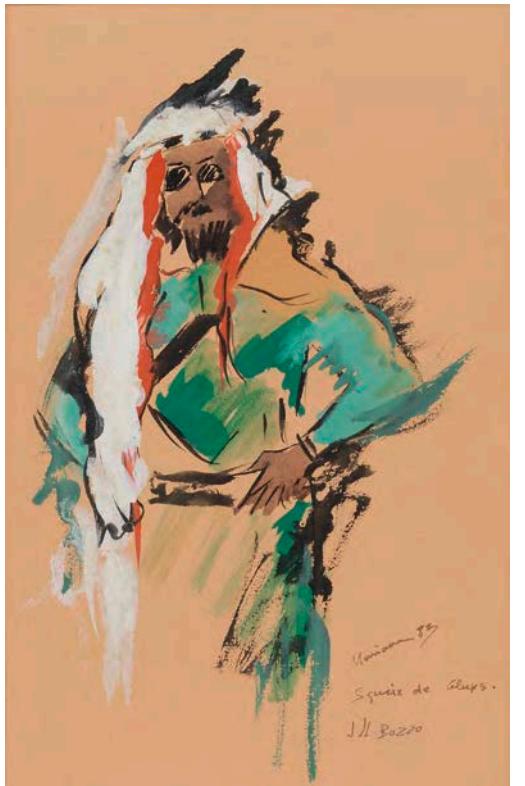
Glups!!, de Dagoll Dagom

Teatre Poliorama

Dir: Joan Lluís Bozzo i Anna Rosa Cisquella

Gouache i llapis de color

1985

Maurice
Squira de Glups.
J. Bozzo

Okupes al Museu del Prado, d'Alberto Miralles
Sala Muntaner
Dir: Ricard Salvat
Mixta sobre paper
2000

Okupes

M. H. S.

Picasso (Caminho das Bárbaras)

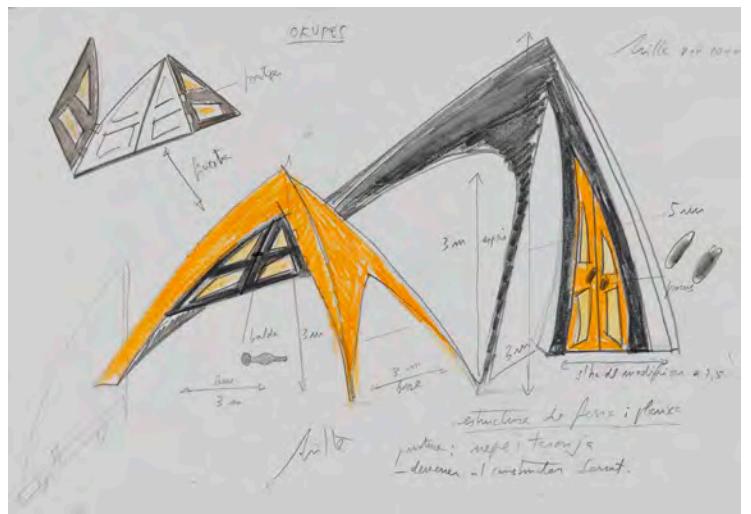
Bret et wife
compte bonheur
liberté (comme)
espérance
jeux à l'automobile

amour et envie

Pantalon anglais
Veste d'Alepada

écharpe jaune
chapeau -

Paulino de
Lotto a Joc
and Pia
Odebar

Okupes al Museu del Prado, d'Alberto Miralles
Sala Muntaner
Dir: Ricard Salvat
Mixta sobre paper
2000

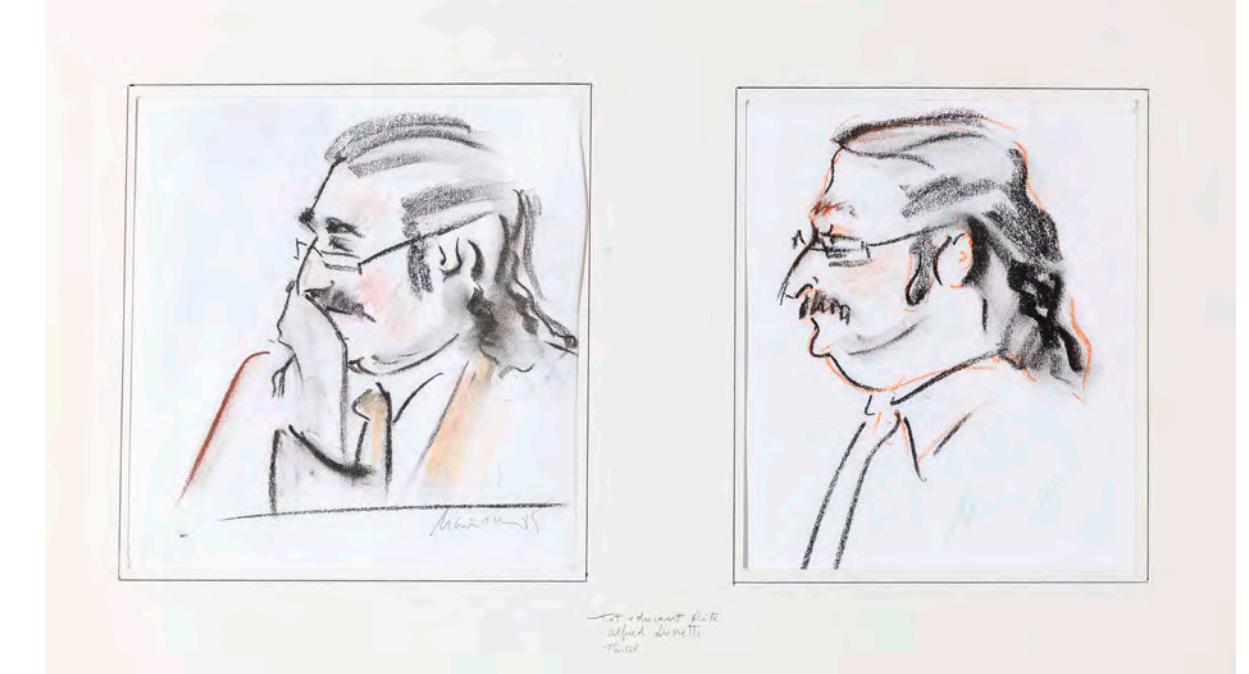
Primera Història d'Ester, de Salvador Espriu
Teatre Lliure
Dir: Lluís Pasqual
Gouache i llapis color sobre paper
1984

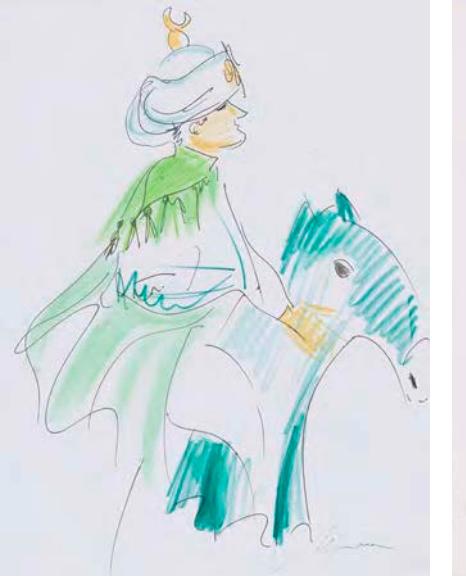
Primera Història d'Ester, de Salvador Espriu
Teatre Lliure
Dir: Lluís Pasqual
Gouache i llapis color sobre paper
1984

30 d'abril, de Pere Quart
Teatre Lliure
Dir: Pere Planella
Mixta i gouache sobre paper
1987

Tot educant Rita, de Willy Russell
Teatre Regina, Companya titular del teatre
Dir: Francesc Nel.lo i trad. Marta Pessarrodona
Sanguines sobre paper
1985

Tirant lo Blanc, de Joanot Martorell
Teatre Romea
Dir: Paweł Rawa
Pastel sobre paper
1986/1987

Tirant lo Blanc, de Joanot Martorell
Teatre Romea
Dir: Paweł Rawa
Pastel sobre paper
1986/1987

Càndid, de Leonard Bernstein
Teatre Romea
Dir: Xavier Albertí
Pastel sobre paper
1996

Càndid, de Leonard Bernstein
Teatre Romea
Dir: Xavier Albertí
Pastel sobre paper
1996

Julià 96
Càndid a Romea - 9/96.
Molt moviment
Vella dona /
Inna blanca

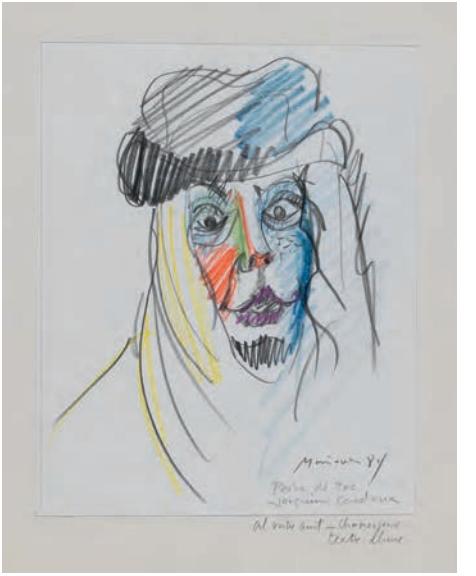

Les Dones Sàvies, de Molière
Teatre Romea
Dir: Rosa Novell
Lapis, lapis color i tinta
1999

Les Dones Sàvies, de Molière
Teatre Romea
Dir: Rosa Novell
Lapis, lapis color i tinta
1999

Al Vostre Gust, de William Shakespeare
Teatre Lliure
Dir: Lluís Pasqual
Guache i pastel sobre paper
1984

Al Vostre Gust, de William Shakespeare
Teatre Lliure
Dir: Lluís Pasqual
Guache i pastel sobre paper
1984

L'Hèroe, de Santiago Rusiñol
Teatre Lliure
Dir: Fabià Puigcerver
Gouache i llapis sobre paper
1986

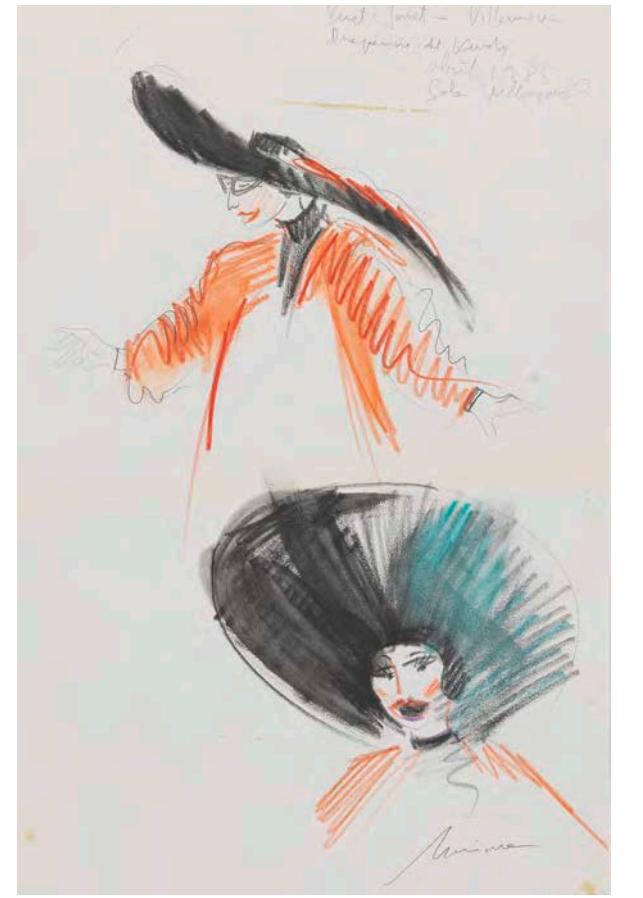
El Tango de Don Joan, de Quim Monzó i Jérôme Savary
Teatre Romea
Dir: Quim Monzó i Jérôme Savary
Lapis i llapis color sobre paper
1986

94

M. Rosa, d'Àngel Guimerà
Teatre Condal
Dir: John Strasberg
Guache i llapis sobre paper
1983/1986

95

La desaparició de Wendy, de Josep Maria Benet i Jornet
Sala Villarroel
Dir: Benet i Jornet
Pastel sobre paper
1985

Cyrano de Bergerac, d'Edmond Rostand
Teatre Poliorama
Dir: Companyia Josep Maria Flotats
Llapis, aquarel·la i pastel sobre paper
1984

La Flauta Mágica, de Mozart
Teatre Lliure
Dir: Fabià Puigserver
Llapis, aquarel·la i pastel sobre paper
1984

Vapors, de Nell Dunn
Teatre Regina
Dir: Pere Planella
Aquarel·la, guache i llapis sobre paper
1984

Dones meves, de Dacia Maraini
Artenbrut
Dir: Anna Güell
Pastel sobre paper
2000

Dones meves, de Dacia Maraini
Artenbrut
Dir: Anna Güell
Pastel sobre paper
2000

102

Accions, de la Fura dels Baus
Teatre al carrer
Dir: La Fura dels Baus
Guache sobre paper
1983

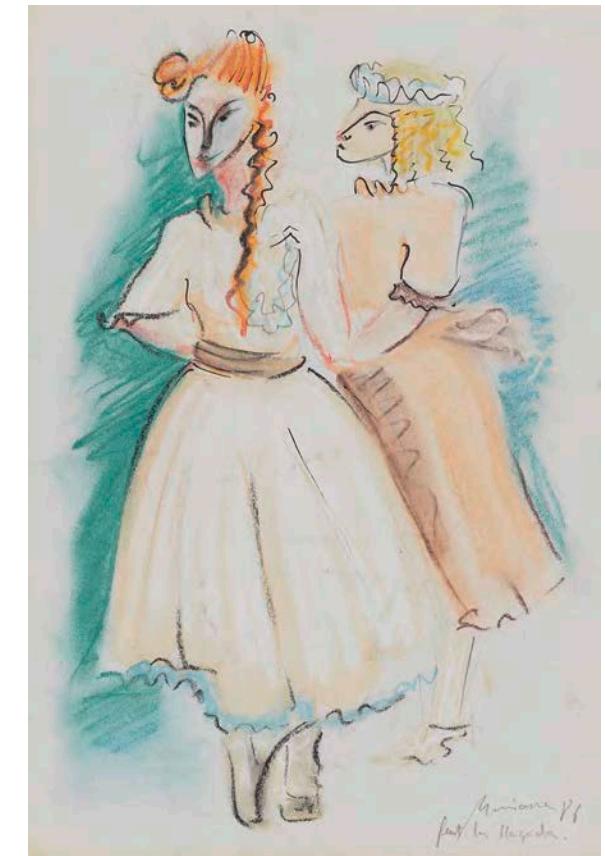

Corona per una Necro, de Joan Vilacases
Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès
Dir: Joan Vilacases
Mixta i ceres sobre cartró
1994

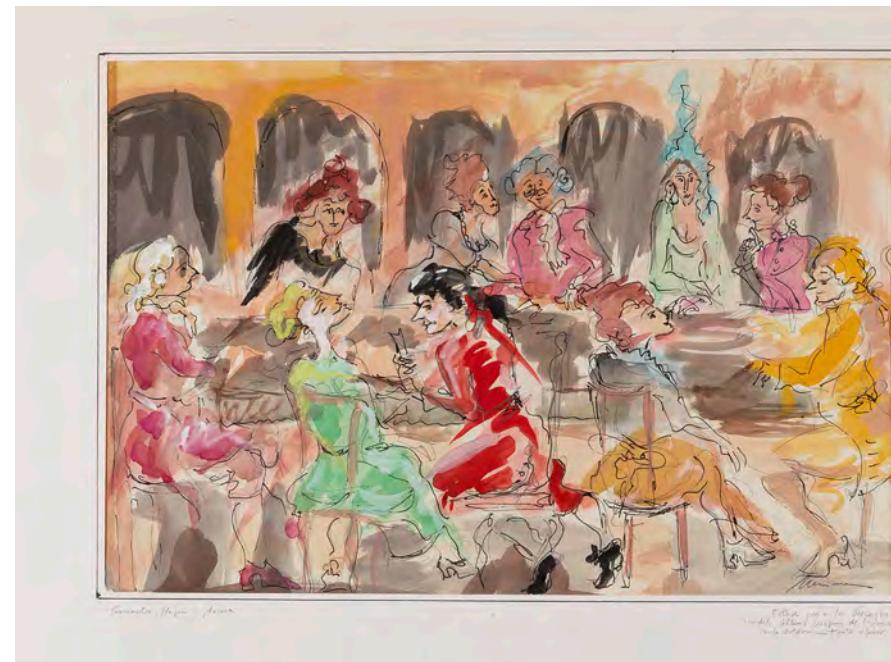
103

Cartografies del disseny
La Filmoteca de la Generalitat
Dir: Araceli Bruch i Lluïsa Julià
Pastel sobre paper
2001

El despertar de la Primavera, de Frank Wedekind
Teatre Poliorama
Dir: Companyia Josep Maria Flotats
Aquarel·la i pastel sobre paper
1986

Un dels últims vespres de Carnaval,
de Carlo Goldoni
Teatre Lliure
Dir: Lluís Pasqual
Mixta seca sobre paper
1985/1986

Homenatge al director
Mixta sobre fusta
210 x 325 cm
1996

Homenatge a l'autor
Mixta sobre fusta
210 x 327,5 cm
1996

Homenatge al públic
Mixta sobre fusta
210 x 358 cm
1996

Homenatge al vestuari,
wmaquillatge i atrezzo
Mixta sobre fusta
210 x415 cm
1996

Homenatge als tècnics
Mixta sobre fusta
210 x 415 cm
1996

Homenatge a l'actor
Mixta sobre paper
65 x 85 cm
1996

Biografia

Mariona Millà

www.marionamilla.com

Nascuda a Barcelona el 1954, l'artista **Mariona Millà** conrea una extensa i renovadora trajectòria com a exploradora en el camp de les arts plàstiques des de fa quaranta-un anys. Múltiples exposicions i obres de novedoses tècniques -incloses pintures murals- s'exposen a diverses ciutats europees i ara en procés de divulgació als Estats Units. L'originalitat de la seva estètica s'entronca entre un nou expressionisme i la nova figuració europea, alhora que amb ànima mediterrània que traspua des de les seves arrels catalanes.

Està compromesa amb la societat i lligada estretament al seu país, Catalunya, a la seva gent i a la seva cultura. Això és la base per abraçar, quant a la temàtica i a la innovació plàstica, grans nuclis d'interès:

- Treballa els costums de la gent dels barris de Barcelona, els seus oficis, i retrats de figures anònimes i també significatives, com ara "*Retrats i costums*".
- Treballa la investigació plàstica de la disciplina teatral, la dansa i la música, amb disseny d'escenografies, vestuari, màscares, etc., com ara "*Okupes al Museu del Prado*", "*Doctor Faust encén els llums*"...
- L'estudi dels humans urbans, de Barcelona i de París, com ara "*Rues Chaudes/Barri xino*".
- L'estudi etlògic i plàstic, com ara "*L'animal urbà*".
- L'escenografia urbana com a ens viu en "*Barcelona fragments*".
- Inclou un univers propi i fantàstic d'un bestiari imaginari del qual presentarà properament la darrera part, i en completarà la tetralogia en "*L'ànima de les bèsties IV*".
- També, un camp llegendarí i mitològic relacionat amb els costums i les arrels de la cultura catalana, en "*Iris de la Catalunya Divina*".
- Durant els darrers sis anys, treballa les altres cultures d'imprimació mediterrània en assemblage i comparades per les gastronomies, els colors, la llum, els avenços, els estancaments socials i els costums religiosos. "*Mar Mestís*" n'és el monogràfic resultant.
- Queden representats plàsticament en diversos llibres editats i d'altres en gestació "*Els costums gastronòmics de Catalunya*", "*Els contes i bestiaris híbrids, entre la invenció i l'arrel catalana*".
- Realitza participacions, instal·lacions i performances en el teatre i en el cinema. "*Mònica del Raval*" és el darrer llargmetratge en el qual intervé, presentat per Paco Betriu al "XII Festival Español e Iberoamericano de Málaga" i al proper "Festival de Cine Español de Nantes".
- En tota la seva obra urbana, s'hi mou l'interès per diversos indrets, on viatja per beure directament de les fonts originals i per treballar els costums, que completa en forma de cinquena variació en "*Energies del Món*".
- Fa un estudi plàstic socioestètic de les ciutats, amb personalitats que l'atrauen, com Barcelona, Tarragona, Roma, París, Londres, Hamburg i Praga; i també de més llunyanes com les ciutats de Nova York, l'Havana, el Caire, Luxor, Istambul i Nairobi. Sobre la darrera, prepara una molt particular exposició de pintura, escultura i joia d'autor "*Negre Ivori*" (títol provisional).
- L'obra que homenatja el món teatral català i la figura de Manuel de Pedrolo és recopilada curosament i extensa pel Museu Comarcal de Cervera, amb el títol "*L'Ús de la Matèria*".
- Té una col·lecció de retrats de persones del món de la cultura i de la societat catalana, sempre properes a l'artista, que està completant per fer-ne també una exposició i una edició de llibre, "*Galeria de personatges estimats*".
- La vessant il·lustradora, la cultiva des de molt jove amb els dibuixos que acompanyen alguns dels llibres populars catalans publicats a l'Editorial Millà de la seva família. Il·lustra també contes imaginaris de bestiaris, balls i danses catalanes, properament sobre la sardana amb Marcel Casellas (músic), llibres per a infants, entre d'altres temàtiques pròpies per a il·lustració de textos.
- També el cartellisme és un aspecte de la seva creació. Des de cartells d'obres de teatre a cartells reivindicatius i solidaris per a diferents propòsits.
- En la seva vessant com a divulgadora de les arts plàstiques, de quaranta anys de trajectòria, enfoca el seu llibre "*Viatge per la Pintura*". Claus per

entendre l'art i comprendre els artistes entre cursos, seminaris i programes de ràdio (*Calidoscopi Artístic de Mariona Millà amb Claudi Puchades*). Un assaig divulgatiu per fer arribar a un públic encuriosit l'univers mètic de l'art i els seus secrets, publicat recentment per Viena Edicions.

- Les seves exposicions, participacions i muntatges, sempre d'envergadura quant a l'extensió i la qualitat, van acompanyats de textos de presentació i ànalisi, crítiques periodístiques, versos o contes per part d'autors i autors professionals que són personalitats destacades en el camp de la cultura catalana i d'una estricta i exquisida rellevància, entre els quals destaquen: Pablo Vila San Juan, Antoni Piqué, Xavier Fàbregas, Josep Montanyès, Carles Castellanos, Lluís Millà Reig, Manuel de Pedrolo, Miquel Martí i Pol, Lluís Llach, Jordi Sarsanedes, Josep M. Cadena, Arnau Puig, Marie-Claire Uberquio, Josep M. March, Michel Lequenne, Jordi Sabater Pi, Maryse Badiou, Feliu Formosa, Mercedes Torres, Paco Candel, Ester Xargay, Carles Hac-Mor; Teresa Costa-Gramunt, Ferran Mascarell, Ricard Salvat, Paco Betriu, Sebastià Serrano, Carme Bergés, Josep Poveda i Jordi Coca.

Barcelona/Cervera
maig 2011

Mariona Millà

www.marionamilla.com

Nacida en Barcelona en 1954, la artista **Mariona Millà** se ha labrado una extensa y renovadora trayectoria como exploradora en el campo de las artes plásticas desde hace cuarenta y un años. Múltiples exposiciones y obras de novedosas técnicas —incluidas pinturas murales— se exhiben en varias ciudades europeas y se encuentran ahora en proceso de divulgación en Estados Unidos. La originalidad de su estética se arraiga entre un nuevo expresionismo y la nueva figuración europea, al tiempo que muestra un alma mediterránea impregnada de sus raíces catalanas.

Millà está comprometida con la sociedad y ligada estrechamente a su país, Cataluña, a su gente y a su cultura. En cuanto a la temática y a la innovación plástica, este hecho representa la base para abrazar grandes núcleos de interés:

- Ha trabajado las costumbres de la gente de los barrios de Barcelona y sus oficios mediante retratos de figuras anónimas y también significativas, como en *Retrats i costums*.
- Ha trabajado también la investigación plástica de la disciplina teatral, la danza y la música, con diseño de escenografías, vestuario, máscaras, etc., como *Okupes al Museu del Prado* y *Dr. Faust encén els llums*.
- Ha realizado estudios del ser humano urbano, de Barcelona y de París, como *Rues Chaudes. Barri Xino*.
- Ha emprendido estudios etológicos y plásticos, como *L'animal urbà*.
- Ha tratado la escenografía urbana como ente vivo en *Barcelona fragments*.
- Ha utilizado un universo propio y fantástico y un bestiario imaginario del que presentará próximamente la última parte que completa la tetralogía: *L'ànima de les bèsties IV*.
- También, se ha sumergido en un campo legendario y mitológico relacionado con las costumbres y las raíces de la cultura catalana en *Iris de la Catalunya Divina*.
- Durante los últimos seis años, ha trabajado otras culturas de influencia mediterránea, ensambladas y comparadas a través de sus gastronomías, los colores, la luz, los avances, el estancamiento social y las costumbres religiosas. *Mar Mestís* es el monográfico que resulta de todo ello.
- Quedan representados plásticamente en varios libros editados y otros en gestación *Las costumbres gastronómicas de Cataluña*, *Los cuentos y bestiarios híbridos*, entre la invención y las raíces catalanas.
- Ha realizado participaciones, instalaciones y performances en el teatro y en el cine. *Mònica del Raval*, es el último largometraje en el que ha intervenido, y ha sido presentado por Paco Betriu en la 12.ª edición del Festival de Málaga de Cine Español y próximamente en el Festival de Cine Español de Nantes.
- En toda su obra urbana, hace circular sus intereses por varios lugares, a los que viaja para beber directamente de las fuentes originales y trabajar las costumbres, y que ha completado en forma de quinta variación en *Energies del Món*.
- Ha realizado un estudio plástico y socioestético de las ciudades con personalidades que le atraen, como Barcelona, Tarragona, Roma, París, Londres, Hamburgo y Praga; y también de otras más lejanas como Nueva York, La Habana, El Cairo, Luxor, Estambul y Nairobi. Sobre esta última, ha preparado una exposición de pintura, escultura y joyas de autor muy particular y que lleva como título provisional el nombre *Negre Ivori*.
- La parte de su obra que homenajea al mundo teatral catalán y a la figura de Manuel de Pedrolo ha sido recopilada de manera cuidadosa y concienzuda

por el Museo Comarcal de Cervera bajo el título *L'ús de la matèria*.

- Tiene una colección de retratos de personas del mundo de la cultura y de la sociedad catalana, siempre cercanas a la artista, que está completando para llevar a cabo también una exposición y la edición de un libro: *Galeria de personatges estimats*.
- Ha cultivado desde muy joven su vertiente ilustradora a través de los dibujos que acompañan a algunos de los libros populares catalanes publicados por la Editorial Millà, que pertenece a su familia. Ha ilustrado también cuentos imaginarios de bestuarios, bailes y danzas catalanas, properamente sobre la sardana con Manel Casellas (músico), libros para niños, entre otras áreas temáticas propias de la ilustración de textos.
- También el cartelismo ha sido un aspecto importante de su creación. Ha elaborado desde carteles de obras teatrales hasta carteles reivindicativos y solidarios para diferentes propósitos.
- En su vertiente como divulgadora de las artes plásticas, en las que cuenta con cuarenta años de trayectoria, ha publicado recientemente el libro *Viatge per la pintura. Claus per entendre l'art i comprendre els artistes* con Viena Ediciones, entre cursos, seminarios y programas de radio (*Calidoscopi Artístic de Mariona Millà con Claudi Puchades*). Se trata de un ensayo divulgativo para hacer llegar a un público curioso el universo mágico del arte y sus secretos.
- Sus exposiciones, participaciones y montajes, siempre de gran envergadura en cuanto a la extensión y la calidad, van acompañados de textos de presentación y análisis, críticas periodísticas, versos o cuentos firmados por autores y autoras profesionales que son personalidades destacadas y de una estricta y exquisita relevancia en el campo de la cultura catalana. Entre ellos destacan: Pablo Vila-Sanjuán, Antoni Piqué, Xavier Fàbregas, Josep Montanyès, Carles Castellanos, Lluís Millà Reig, Manuel de Pedrolo, Miquel Martí i Pol, Lluís Llach, Jordi Sarsanedas, Josep Maria Cadena, Arnau Puig, Marie-Claire Uberquoi, Josep Maria March, Michel Lequenne, Jordi Sabater Pi, Maryse Badiou, Feliu Formosa, Mercedes Torres, Paco Candel, Ester Xargay, Carles Hac-Mor, Teresa Costa-Gramunt, Ferran Mascarell, Ricard Salvat, Paco Betriu, Sebastià Serrano, Carme Bergés, Josep Poveda y Jordi Coca.

Barcelona/Cervera
Mayo del 2011

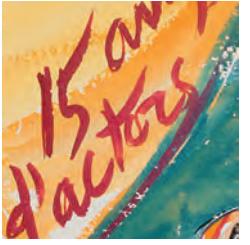
Mariona Millà

www.marionamilla.com

Born in Barcelona in 1954, artist **Mariona Millà** has cultivated an extensive and varied career as an explorer in the field of plastic arts over the course of forty years. Numerous exhibitions and works using novel techniques—including murals—are displayed in several European cities, and she is now becoming known in the United States. The originality of her art is a junction between a new expressionism and the new European figuration, with a Mediterranean soul that exudes from her Catalan roots.

She is committed to society and with strong ties to her home, Catalonia, to her people and her culture. This is the foundation for embracing large areas of interest, in regard to subject matter and plastic innovation:

- She depicts the customs of the people in the districts of Barcelona, their trades and portraits of anonymous and well-known figures alike, such as *Retrats i costums*.
- She investigates the plastic properties of drama, dance and music, through scenery, costume and mask design, as in *Okupes al Museu del Prado* and *Dr. Faust encén els llums*.
- She studies urban man, in Barcelona and in Paris, for example, *Rues Chaudes. Barri Xino*.
- The ethological-plastic study, such as *L'animal urbà*.
- Urban scenography as a living entity in *Barcelona fragments*.
- She includes her own fantastic universe of an imaginary bestiary, of which she will soon present the fourth and final part, in *L'ànima de les bèsties IV*.
- Also a legendary and mythological field related to the customs and roots of Catalana culture, in *Iris de la Catalunya Divina*.
- Over the last six years she has worked on the other Mediterranean cultures in assemblage and compared by cuisine, colour, light, advances, social stagnation and religious custom. The result is the monographic *Mar Mestís*.
- A series of books, some published some still being compiled, contain plastic representations of the *Gastronomic customs of Catalonia, Stories and hybrid beasts, between invention and Catalan roots*.
- She does installations and performances and collaborates in theatre and cinema productions. The last film she was involved in was *Mònica del Raval*, presented by Paco Betriu at the 12th Malaga Spanish Film Festival and the Nantes Spanish Film Festival.
- All of her urban work shows an interest in places, where she goes to imbibe straight from the source and to work on customs, completed in the form of a fifth variation in *Energies del Món*.
- She makes a plastic socio-aesthetic study of cities with characters that attract her: Barcelona, Tarragona, Rome, Paris, London, Hamburg and Prague; and some further afield, such as New York, Havanna, Cairo, Luxor, Istanbul and Nairobi. The latter is the subject of a very peculiar exhibition of paintings, sculpture and signature jewellery that she is currently preparing, provisionally entitled *Negre Ivoi*.
- Her work which pays tribute to Catalan theatre and figure of Manuel de Pedrolo has been carefully and thoroughly compiled by the Cervera Regional Museum under the title *L'ús de la matèria*.
- She has compiled a collection of portraits of people from the Catalan cultu-

ral scene and society to whom she is close, which she is finishing for exhibition and to publish as a book: *Galeria de personatges estimats*.

- She has cultivated her illustrator side since she was little. Her illustrations have appeared in books published by the family-owned Editorial Millà. She also illustrates imaginary tales of beasts and Catalan dances and children's books, amongst other subject matter.
- She has also dabbled in poster art. From posters for plays to protest posters.
- She has based her book *Viatge per la pintura. Claus per entendre l'art i comprendre els artistes* [A Journey through Painting: keys to understanding art and artists] on her forty years' experience as an exponent of the plastic arts. Published recently by Viena Edicions, it is an essay to bring the magic of art and its secrets closer to an eager public.
- Her exhibitions, collaborations and mises-en-scènes, always significant in terms of size and quality, are accompanied by forewords and analyses, reviews, verse or tales by professional writers who are figures of exquisite importance on the Catalan cultural scene, inter alios: Pablo Vila-Sanjuán, Antoni Piqué, Xavier Fàbregas, Josep Montanyès, Carles Castellanos, Lluís Millà Reig, Manuel de Pedrolo, Miquel Martí i Pol, Lluís Llach, Jordi Sarsanedas, Josep Maria Cadena, Arnau Puig, Marie-Claire Uberquoi, Josep Maria March, Michel Lequenne, Jordi Sabater Pi, Maryse Badiou, Feliu Formosa, Mercedes Torres, Paco Candel, Ester Xargay, Carles Hac-Mor, Teresa Costa-Gramunt, Ferran Mascarell, Ricard Salvat, Paco Betriu, Sebastià Serrano, Carme Bergés, Josep Poveda and Jordi Coca.

Barcelona/Cervera
May 2011

Museu Comarcal
de Cervera

fundació pedralta

